

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра європейської економіки і бізнесу**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 «Економіка»

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ

«Міжнародна економіка»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Міжнародна міграція в економіці країн ЄС»

здобувача Дрезналя Євгена Миколайовича

(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гончарова Анастасія Олександрівна

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

В.о. завідувача кафедри: д.е.н, доц. Федірко О.А.

(підпис)

Київ 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра європейської економіки і бізнесу**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ**

**«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
05 Соціальні та поведінкові науки
051 Економіка
Міжнародна економіка**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____Столярчук Я.М.

_____Федірко О.А.

«___» _____ 20__р.

«___» _____ 20__р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
здобувачу вищої освіти *Дрезналь Євгену Миколайовичу*
денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: **«Міжнародна міграція в економіці країн ЄС»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від «___» _____ 20__р. № _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах _____

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Причини економічної кризи та її наслідки
<i>(термін подання – до 10 березня)</i>	
Розділ 2	Розвиток основних боргових криз та їх особливості
<i>(термін подання – до 10 травня)</i>	
Об'єкт дослідження:	Процес міжнародних міграційних процесів в країнах ЄС.

Предмет дослідження:	Науково-методичні та прикладні аспекти впливу міжнародних міграційних процесів на розвиток економік окремих країн ЄС.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Дослідити міжнародну міграцію в економіці країн ЄС

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Розглянути суть та значення міжнародної міграції; привести методики аналізу міжнародної міграції в контексті економічного розвитку країн ЄС; привести сучасні політики та програми регулювання міграційних процесів в ЄС;
У розділі 2	Зробити аналіз міжнародної міграції в країнах ЄС: тенденції та особливості; розкрити вплив міжнародної міграції на економіку країн ЄС; дати оцінку ефективності політик та програм регулювання міграційних процесів в країнах ЄС.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

Гончарова А.О.
(ініціали, прізвище)
«14» лютого 2023 р.

Завдання одержав студент

(підпис)

Дрезналь Є.М.
(ініціали, прізвище)
«14» лютого 2023 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 61 сторінок і включає 5 рисунків та 2 таблиці, список використаних джерел 50 найменування.

"Міжнародна міграція в економіці країн ЄС"

Об'єктом дослідження є процес міжнародних міграційних процесів в країнах ЄС

Предметом дослідження є науково-методичні та прикладні аспекти впливу міжнародних міграційних процесів на розвиток економік окремих країн ЄС

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження міжнародну міграцію в економіці країн ЄС

Для досягнення визначеної мети було поставлено наступні завдання:

- розглянути суть та значення міжнародної міграції;
- привести методики аналізу міжнародної міграції в контексті економічного розвитку країн ЄС;
- привести сучасні політики та програми регулювання міграційних процесів в ЄС;
- зробити аналіз міжнародної міграції в країнах ЄС: тенденції та особливості;
- розкрити вплив міжнародної міграції на економіку країн ЄС;
- дати оцінку ефективності політик та програм регулювання міграційних процесів в країнах ЄС.

Методи дослідження. Для вирішення завдань використовувались різноманітні методи дослідження, зокрема, системний аналіз, синтез, порівняння

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою роботи є офіційні статистичні дані, ресурси мережі Інтернет, положення, сформульовані у працях зарубіжних та українських вчених, присвячених дослідженню

взаємозв'язку між міжнародною міграцією та розвитком економік країн ЄС, періодичні видання, статистичні дані офіційних сайтів МВФ, МОМ, ЮНКТАД, ЮНЕСКО, ОЕСР, Центральних банків країн, Світового банку, статистична служба Європейського Союзу, а також Державна служба статистики України та законодавча база України

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023

Рік захисту роботи 2023

Ключові слова: фінансовий аналіз, міграція, економіка, населення, переміщення, Європейський Союз, міжнародна міграція, економічний розвиток, імміграція.

ВІДГУК

на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

Дрезналя Євгена Миколайовича
на тему «Міжнародна міграція в економіці країн ЄС»

1. Актуальність теми: Ставлення до імміграції в Європі з часом змінилося. Європа має довгу історію внутрішніх міграційних потоків, які змінювалися у відповідь на зміну економічної та політичної влади в Європі. Розвиток країн Південної Європи зробив їх привабливими для іммігрантів. Наслідки імміграції аналізуються більш ретельно в результаті збільшення потоків іммігрантів з нових країн, які приєдналися до Європейського союзу, а останнім часом і в результаті нового збільшеного потоку біженців. На основі якісного підходу, що стосується міграційної політики "за" і "проти", в документі кількісно аналізується імміграція в Європейський союз і її наслідки для приймаючої країни, особливо для економічного зростання, безробіття і рівня доходів по каналу розподілу навичок.
2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: логічно побудована, виконана на основі зіставлення фундаментальних даних, сучасних наукових напрацювань, автором було розглянуто суть та значення міжнародної міграції у світі.
3. Наявність самостійних розробок автора: заслуговує на дослідження впливу міжнародної міграції на економіку країн ЄС.
4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: цінність висновків полягає в обґрунтованій оцінці ефективності політик та програм регулювання міграційних процесів в країнах ЄС.
5. Наявність недоліків: тема роботи актуальна, присутні лише незначні недоліки.
6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: бакалаврська дипломна робота виконана у відповідності до усіх вимог і допускається до захисту в ДЕК з оцінкою 39 балів.

Науковий керівник:

кандидат кафедри європейської
економіки і бізнесу, д.е.н., доцент

(підпис)

Гончарова А. О.
(прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
 РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження міжнародної міграції в економіці країн ЄС	 7
1.1. Суть та значення міжнародної міграції.....	7
1.2. Методики аналізу міжнародної міграції в контексті економічного розвитку країн ЄС	19
1.3. Сучасні політики та програми регулювання міграційних процесів в ЄС.....	24
 РОЗДІЛ 2. Аналіз міжнародної міграції в країнах ЄС	 34
2.1. Аналіз міжнародної міграції в країнах ЄС: тенденції та особливості	34
2.2. Вплив міжнародної міграції на економіку країн ЄС	41
2.3. Оцінка ефективності політик та програм регулювання міграційних процесів в країнах ЄС	46
 ВИСНОВКИ	 59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62

ВСТУП

Актуальність роботи: Ставлення до імміграції в Європі з часом змінилося. Європа має довгу історію внутрішніх міграційних потоків, які змінювалися у відповідь на зміну економічної та політичної влади в Європі. Існує багато факторів, що визначають ставлення до міграції: неоднорідність індивідуальних характеристик, характеристики країн, роль регіонів у країнах, а останнім часом і вплив зміни клімату, екстремальних кліматичних явищ або погоди та деградації навколишнього середовища. Після ліберальної політики, аж до сімдесятих років, що послідувала за нею обмежувальна політика поступово лібералізувалася. Вільне переміщення товарів і послуг визнано в Європейському Союзі, тому в нинішніх суспільствах міграція не може розглядатися як альтернатива зростанню протекціонізму або навпаки, як це відбувалося після Другої світової війни.

Це було пов'язано з тим, що імміграція діє подібно до торгівлі, оскільки іммігранти переміщуються з країн з низьким рівнем доходу та продуктивністю до країн з більш високою продуктивністю та, як наслідок, вищими доходами, що призводить до підвищення ефективності розподілу робочої сили в певному географічному просторі. Найшвидші зміни в плані міграції почалися в 1990 році, після падіння соціалізму. Розвиток країн Південної Європи зробив їх привабливими для іммігрантів, і країни з ядра Європейського Союзу почали розглядати можливість залучення іммігрантів з високим рівнем освіти або з необхідними навичками для мінливої економіки. Економічний перехід у країнах, що відкололися від комуністичної системи, етнічні конфлікти, інтеграція кількох нових країн до Європейського Союзу - все це призвело до зміни структури та напрямку міграційних потоків до ЄС. Вільне пересування людей в рамках єдиного ринку Європейського Союзу визначило зростаючий потік імміграції в Європейський союз, що знову викликало питання, особливо після 2004-2007 років, про витрати і вигоди імміграції. Розширення Європейського Союзу призвело до необхідності вжиття заходів, що стосуються імміграції, для

гармонізації цього процесу. Вільне пересування людей також може створювати ризики для безпеки, в той час як їх зменшення або усунення залежить від співпраці між державами щодо доступу до інформації або збору розвідданих. Наслідки імміграції аналізуються більш ретельно в результаті збільшення потоків іммігрантів з нових країн, які приєдналися до Європейського союзу, а останнім часом і в результаті нового збільшеного потоку біженців. Крім того, терористичні напади показали, що на рівні Європейського Союзу до питань міграції та інтеграції необхідно підходити спільно, щоб підтримувати безпеку приймаючої країни. Інтеграція стала не тільки соціальною необхідністю, але й нормою в мультикультурних цивілізаціях. Відновлення кордонів, як відповідь на ризики в галузі безпеки та економіки, поставить під сумнів ідею об'єднаної Європи, обмежить права громадян і негативно вплине на економічне відновлення після кризи. Глобалізація ринку праці відрізняється від глобалізації інших ринків, наприклад капіталу, товарів і послуг, через специфіку "товарів", з якими здійснюються угоди. Міграція - це переміщення робочої сили через кордони, що реагує на ринкові сигнали і, як наслідок, впливає на пропозицію робочої сили та демографічні показники не тільки в країні відправлення, але і в приймаючій країні. Самостійний відбір більш сприятливий для ринку праці економічних іммігрантів, ніж для інших людей, які переїжджають (біженців), в результаті того факту, що, як правило, вони більш мотивовані, більш амбітні, більш заповзятливі, не тільки в порівнянні з тими, хто залишає країну з інших причин, але і також в порівнянні з людьми, які його не залишають. Чим сприятливіше відбір мігрантів, тим успішніше буде їх інтеграція і, як наслідок, більше позитивний ефект для приймаючої країни. Навіть якщо це було б сприятливим аспектом як для країни відправлення, так і для приймаючої країни, підприємницький потенціал іммігрантів слабкий і обмежений нестачею фінансових ресурсів, бюрократією або правилами відкриття бізнесу іммігрантами. На основі якісного підходу, що стосується міграційної політики "за" і "проти", в документі кількісно аналізується імміграція в Європейський

союз і її наслідки для приймаючої країни, особливо для економічного зростання, безробіття і рівня доходів по каналу розподілу навичок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття міграції та проблема захисту прав мігрантів досліджувалися у численних працях науковців, які вивчають міграційні процеси, зокрема у наукових доробках В. Ніколаєвського, Н. Прохоренко, О. Малиновської, Т. Юдіної, Ю. Римаренка, В. Шелюка, В. Шамраєвої, Н. Пак, М. Лісовської та інших. Разом із тим активізація міграційних процесів зумовлює необхідність деталізації їх вивчення та глибшого аналізу напрямів міграційної політики ЄС як наднаціонального утворення та його держав-членів, що зумовило вибір напряму наукового дослідження

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження міжнародну міграцію в економіці країн ЄС

Для досягнення визначеної мети було поставлено наступні завдання:

- розглянути суть та значення міжнародної міграції;
- привести методики аналізу міжнародної міграції в контексті економічного розвитку країн ЄС;
- привести сучасні політики та програми регулювання міграційних процесів в ЄС;
- зробити аналіз міжнародної міграції в країнах ЄС: тенденції та особливості;
- розкрити вплив міжнародної міграції на економіку країн ЄС;
- дати оцінку ефективності політик та програм регулювання міграційних процесів в країнах ЄС.

Об'єктом дослідження є процес міжнародних міграційних процесів в країнах ЄС

Предметом дослідження є науково-методичні та прикладні аспекти впливу міжнародних міграційних процесів на розвиток економік окремих країн ЄС

Методи дослідження. Для вирішення завдань використовувались різноманітні методи дослідження, зокрема, системний аналіз, синтез, порівняння

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою роботи є офіційні статистичні дані, ресурси мережі Інтернет, положення, сформульовані у працях зарубіжних та українських вчених, присвячених дослідженню взаємозв'язку між міжнародною міграцією та розвитком економік країн ЄС, періодичні видання, статистичні дані офіційних сайтів МВФ, МОМ, ЮНКТАД, ЮНЕСКО, ОЕСР, Центральних банків країн, Світового банку, статистична служба Європейського Союзу, а також Державна служба статистики України та законодавча база України

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇН ЄС

1.1. Суть та значення міжнародної міграції

Протягом багатьох десятиліть дослідженням міграції займалися в основному економісти, соціологи та демографи, тоді як політичне вивчення міграційних процесів та їх вплив на структуру і політику сучасних держав залишалися в тіні. По суті ж міграція населення є однією з важливих складових частин усе більш складної системи внутрішньодержавних і міждержавних відносин. У світлі загостреної глобальної конкуренції, транснаціоналізації політичного та економічного простору вона впливає на характер і сутність політичних процесів, на політичну систему будь-якої сучасної держави. Тому із середини 80-х років XX століття політико-державна складова частина процесів міграції стала предметом вивчення вчених-політологів і правознавців. Уперше поняття «міграція» вводить у науковий вжиток у кінці XIX століття англійський учений Е. Ревенштейн (1834–1913) у роботі «Закони міграції». Автор розглядає міграцію як безперервний процес, зумовлений взаємодією чотирьох основних груп чинників, що діють у початковому місці проживання мігранта, на стадії його переміщення, у місці в'їзду, а також чинників особистого характеру [2, с. 36]. Дослідник одним із перших виокремив базові закономірності розвитку транскордонних переміщень, які згодом названі законами міграції. Згідно з юридичною енциклопедією, «міграція – переселення, переміщення населення: всередині країни – внутрішня міграція населення, з однієї країни до іншої – зовнішня міграція населення» [3]. У виданні Міжнародної організації з міграції «Migration for development: Within and Beyond Frontiers» розповідається, що міграція є процесом переміщення населення з однієї країни до іншої або внутрішнього переміщення; міграція передбачає будь-яке пересування населення незалежно від його терміну, складу та причин; міграція включає пересування біженців, переміщених осіб, виселених людей та економічних

мігрантів. Міграція – це процес пересування або через міжнародний кордон, або всередині країни, охоплює вона будь-який тип переміщення людей, незалежно від причин [1]. Міграційні рухи є реакцією населення на зміни, які відбуваються в політичному, соціальному та в економічному житті будь-якого суспільства. Поява, поширення та обсяг таких явищ свідчать про стабільність або, навпаки, нестабільність політичного та економічного розвитку в державі. Для того, щоби глибоко проаналізувати міграційні процеси, необхідно звернути увагу на чинники та зміни, що відбулися у світовій економіці, під впливом яких формувалися міжнародні міграційні тенденції. В.І. Іноземцев відзначає, що міграції населення відбувалися упродовж усієї історії людства, і виділяє два типи міграційних процесів [4]: 1) міграція населення як наслідок розвинутих соціальних систем; 2) міграція населення як наслідок еволюції кочових племен і народностей, соціальні системи яких були не досить розвинутими. Упродовж століть позиції першого типу міграції були незмінними і поширеними протягом багатьох років. Натомість позиції другого ставали дедалі меншими із соціальним розвитком країни. У XVII – XVIII столітті деякі країни Європи навмисно проводили політику заклику іммігрантів у свої країни. Д. Массей виділяє чотири історичні періоди в розвитку міжнародної міграції [5, с. 1]: 1) період меркантилізму (приблизно з 1500 р. до 1800 р.), коли мігранти прямували із країн Європи до Америки, Африки, Азії. Д. Массей відзначає, що точну кількість мігрантів у той період підрахувати неможливо, але можна сказати, що їх потоки були досить значними; 2) індустріальний період (із початку XIX ст. до 20-х рр. XX ст.). Країни Європи із переважаючим фактором виробництва були переважно країнами еміграції, найбільша кількість мігрантів покинули Британські острови, Італію, Австро-Угорщину, Німеччину, Іспанію [5, с. 36]. Д. Массей вважає, що «масова міграція зіграла важливу роль у соціальній, економічній і демографічній трансформації Європи». Факторами впливу на міжнародну міграцію були структурна трансформація європейських країн по мірі їх індустріалізації і включення в торговельні відносини, а також велика різниця у рівні доходів на душу населення між країнами Європи і Нового Світу [5, с. 2]. Мобільності

населення сприяли низькі тарифи, відкритість кордонів для товарів і капіталу, ліберальна міграційна політика приймаючих країн. У цей період найбільша кількість мігрантів залишила Британські острови, Італію, Австро-Угорщину, Німеччину, Іспанію [5, с. 2–36]; 3) період обмеженої міграції (упродовж 20–40-х рр. XX ст.) був пов'язаний з Першою світовою війною, Великою депресією і Другою світовою війною [5, с. 3]. Двадцять років XX століття супроводжувалися авторитарними настроями як у Європі, так і в Америці, що мало прояв у формі обмеження руху товарів, капіталу і робочої сили. У 30-х роках майже вся міжнародна міграція була припинена, окрім невеликої частки зворотної. У 40-х роках міграція майже не була пов'язана з пошуками економічної вигоди, переважну частку мігрантів становили біженці та шукачі притулку; 4) період постіндустріальної міграції (з середини 1960-х рр.) Д. Массей пов'язує із трансформацією міграції у глобальне явище, коли кількість і різноманітність країн походження і приймаючих країн різко збільшилася [5, с. 4–5]. Естафета домінуючих країн походження мігрантів була перехоплена країнами Третього Світу, що розвивалися. Основні потоки мігрантів прямували з індустріальних до постіндустріальних суспільств. Протягом XIX – початку XX ст. причиною масштабної міграції є розвиток першої хвилі глобалізації, що припала на цей період. Вона розпочалася у 1870-х роках і тривала до Першої світової війни. Близько шістдесяти відсотків емігрантів прямували з країн Європи до США. З 1914 року простежується зменшення швидкості глобалізації. Насамперед у результаті високої інфляції, нестабільності політичного та економічного життя країни. У результаті уряд США ввів жорстокіші заходи політики у сфері міграції, намагаючись зменшити обсяги мігрантів з Європи. Друга хвиля глобалізації тривала з 1950 по 1980 р. і характеризується переселенням мігрантів із менш розвинутих країн (таких як Афганістан, Пакистан, Індія, В'єтнам, Марокко, Єгипет, Туреччина тощо) у більш розвинуті країни Заходу і Сходу (такі як країни Західної Європи, США, Канада, Японія та інші). Практично всі мігранти були низько-кваліфікованими працівниками, які тимчасово працевлаштовувалися. Під час другої і початку третьої хвиль глобалізації політику залучення мігрантів

почали впроваджувати такі європейські країни, як Німеччина, Франція, Данія та Бельгія. У цей період відбулося різке збільшення кількості мігрантів у світі: у 1970 р. їх 19 налічувалося 82 млн осіб, у 1980 р. – вже 99 млн, а за наступні 10 років кількість міжнародних мігрантів зросла на 56 млн осіб. Окремо слід зупинитися на ролі міграційних процесів у формуванні трудових ресурсів у країнах Європи. Е.К. Хіжний [6, с. 69–71] окреслює чотири етапи міграції, які відбувалися на Європейському континенті в контексті історичного розвитку і які вплинули на європейські ринки праці. Перший етап масової імміграції до країн Західної Європи автор пов'язує із завершенням Другої світової війни і, відповідно, з політичною ситуацією у світі загалом і в цих країнах зокрема. Основними мігрантами були біженці і вимушені переселенці. Серед основних причин другої хвилі масової міграції (1960–1973 рр.) на Європейському континенті Е.К. Хіжний відзначає економічну причину: збільшення попиту на імпорту робочу силу в основному низької кваліфікації. З другої половини ХХ ст. ситуація з міграцією в Європі різко змінилася: бурхливий розвиток економік європейських країн (Великої Британії, Франції, Німеччини, Данії, Бельгії, Швейцарії, Люксембурга, Нідерландів і країн Північної Європи) вимагав великої кількості працівників, але цей попит не міг бути вдоволений на національному рівні, це спричинило залучення робочої сили з Іспанії, Португалії, Італії, Греції, Югославії, Туреччини, Північної Африки. Таким чином, з середини ХХ ст. західноєвропейські країни перетворилися у приймаючі, і основним напрямком переміщення населення в Європі став потік із Півдня на Північ. Третій етап масової міграції (середина 1970-х – кінець 1980-х рр.) у країнах Західної Європи Е.К. Хіжний, як і інші автори, пов'язує з декількома причинами. По-перше, це початок енергетичної кризи у 1973 р. По-друге, це зниження попиту на робочу силу внаслідок зниження витрат живої праці, що було пов'язане з інтенсивним шляхом розвитку економіки [6, с. 70]. У таких умовах уряди західноєвропейських країн різко скоротили залучення робочої сили з інших країн і колоній, знову посиливши контроль над міграційною політикою і зробивши спробу повернути на батьківщину мігрантів, які перебували на їхній території.

Четвертий етап міграції на Європейському континенті, який розпочався з 1990-х років, на думку Е.К. Хіжного [6, с. 71], був спричинений як економічними, так і політичними мотивами. Мігранти частково або повністю задовольнили потреби виробництва одягу, доглядальництва, домашніх послуг, забезпечивши робочою силою низько вартісні галузі економіки. На цих роботах здебільшого працювали жінки-мігранти з країн, що тільки розвиваються, та з країн із перехідною економікою. Чоловіки-мігранти забезпечують потреби у працівниках у сфері будівництва тощо. Провідну роль у реконструкції Західної Європи у 1950–60-х роках відіграли саме іммігранти. Також слід додати, що в період після Другої світової війни трудова міграція набула статусу одного з основних засобів вирішення демографічних проблем у сфері трудових ресурсів країн – членів ЄС. В останні десятиріччя мігранти допомагають заповнювати нестачу робочої сили у секторах ІТ, інженерії, туризму, викладання, охорони здоров'я, сільського господарства тощо. Ці галузі стали залежними від іммігрантів, і це не є тимчасовим явищем [7]. Із прийняттям Маастрихтської угоди у 1992 р. було створено спільний економічний і політичний простір західноєвропейських країн, що утворив внутрішню безвізову зону і буферну зону навколо. Було легалізовано мігрантів, що перебували в межах ЄС, збільшився приплив мігрантів із третіх країн, пересування в межах ЄС стало набагато простішим. В останні роки значення висококваліфікованої робочої сили, яка здатна підвищувати продуктивність праці і позитивно впливати на конкурентоспроможність продукції, в економіці знань тільки зростає. Вклад висококваліфікованих працівників став невід'ємною частиною розвитку не тільки підприємств, але й економіки загалом; згідно з дослідженнями, в Німеччині один висококваліфікований програміст створює 2,5 нових робочих місць [7, с. 5]. У зв'язку з фінансово-економічною кризою 2007–2012 років варто визнати ще один етап міграції. Країни ЄС, прагнучи захистити національних працівників від безробіття, ввели додаткові обмеження для в'їзду нових мігрантів. Щодо проживаючих на території ЄС мігрантів із третіх країн уряди країн сподівалися, що криза спонукатиме їх повернутися у країни походження, навіть

запропонувавши грошову компенсацію витрат на дорогу додому або грошові виплати (Іспанія, Чеська Республіка тощо). Але сподівання не виправдалися, і на батьківщину повернулося менше мігрантів, ніж очікувалось. Останнім часом багато дослідників вважають, що кінець XX – початок XXI ст. є етапом безпрецедентних масштабів міжнародної міграції у зв'язку з їх зростанням. Нині на міграцію впливають економічні, політичні, соціальні, демографічні, історичні, екологічні та інші чинники. Суттєвий вплив на інтенсифікацію процесу міграції має глобалізація світогосподарських зв'язків, з її розвитком бар'єри в'їзду до країн знижуються, уможливаючи майже безперешкодний рух людей, що прагнуть знайти кращу роботу, жити у країні з вищим рівнем життя або уникнути проблем, що спіткають їх у власній країні. Нині країни – учасники ЄС проводять політику залучення трудових мігрантів з інших територій. Цим самим члени ЄС вирішують питання щодо нестачі працівників на національному ринку та старіння нації, запроваджуючи різні заходи внутрішньодержавної міграційної політики. Під нестачею робочої сили маються на увазі певні дії з боку держави, спрямовані на регулювання і контроль над створенням необхідних умов для проживання осіб, що бажають знайти постійне або тимчасове місце роботи. Отже, міграційну політику слід розглядати як комплекс заходів, що ґрунтуються на соціально-економічних і демографічних потребах країни, які держава й суспільні інститути реалізують задля управління міграційними потоками, забезпечення належних умов для гармонійного співіснування громадян і мігрантів, сталого соціально-економічного розвитку [8]. Трудові міграції в сучасному контексті міжнародних процесів мають складні форми прояву та вимагають комплексного підходу щодо контролю й урегулювання. Більшість трудових мігрантів повертаються в країни походження або ж реемігрують в інші держави, що породжує нові проблеми соціально-економічного характеру як у країнах-донорах трудових мігрантів, так і в державах реципієнтах. Це вимагає вжиття спільних заходів із боку країн-учасниць інтеграційного об'єднання та вироблення спільної політики від урядів країн ЄС, які б відповідали сучасній динамічній міграційній системі, що склалася в Європі та інших регіонах світу.

Свобода пересування робочої сили становить основу європейської інтеграції. Політика ЄС щодо трудової міграції всередині співтовариства є одним із найбільш актуальних завдань сучасної спільної політико-законодавчої взаємодії цього інтеграційного утворення. Це привело до зміни традиційних соціально-політичних установок внутрішнього розвитку держав та упередженого ставлення західноєвропейського населення до певних країн-донорів трудових мігрантів як із внутрішньоєвропейського простору, так і поза ним. Проте загалом, ураховуючи потреби ринку праці в інтеграційному утворенні, міграційна політика ЄС характеризується лояльністю у ставленні до країн походження трудових мігрантів [9]. У сучасних умовах суспільно-політичного розвитку ЄС визнає необхідність у збільшенні кількості трудових мігрантів на його території й указує на необхідність проводити більш вибіркову політику щодо допуску громадян третіх країн на національний ринок праці. Європейська комісія створила однакові можливості в законодавчій базі для трудових мігрантів, які не є громадянами ЄС [10]. Демографічні проблеми – один з основних аргументів Лісабонського договору, який створює більш сприятливі умови для трудових мігрантів у регіоні [11]. Зростання середньої тривалості життя на фоні низького рівня народжуваності в країнах Західної Європи приводить до зменшення кількості працездатного населення. Тому, за прогнозними даними, у перспективі ЄС матиме потребу в залученні висококваліфікованих фахівців за його межами, а демографічні проблеми старіння нації будуть постійно посилюватися [12]

Імміграція була важливою проблемою для економічного розвитку, враховуючи її вплив на безробіття та рівень доходів, а через них і на економічне зростання. Імміграція дозволяє людям краще реагувати на можливості працевлаштування та відсутність кваліфікованих кадрів як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Навіть якщо характеристики іммігрантів та їх можливості інтеграції суттєво різняться в різних країнах, цей процес порушив питання щодо економічних показників іммігрантів та успішних стратегій приймаючих країн щодо забезпечення економічної асиміляції іммігрантів, а

також економічних наслідків імміграції для економіки приймаючих країн. На основі численних досліджень Ріка та ін. (2013) дійшли висновку, що мало доказів згубного впливу імміграції на економіку приймаючих країн. Дастманн та ін. (2008) припускають, що вплив іммігрантів на країни перебування залежить від навичок іммігрантів порівняно з навичками корінного населення, і якщо існують відмінності у складі кваліфікації двох груп, то коригування враховуватиме заробітну плату. Вплив імміграції на економічне зростання з урахуванням навичок та рівня освіти обговорюється в деяких емпіричних дослідженнях. Через відсутність узгоджених даних про міграцію з урахуванням каналу поширення навичок існує мало емпіричних досліджень, що аналізують вплив імміграції на економічне зростання з урахуванням наявності навичок. Потреба в цих аналізах є більш важливою, оскільки характеристики іммігрантів змінилися в поточний період порівняно з попередніми десятиліттями з точки зору освіти та рівня кваліфікації. Рівень кваліфікації іммігрантів є одним з основних каналів, через які міграція впливає на економічне зростання. Кілька досліджень показали, що мобільність, заснована на виборі навичок, має значний вплив як на країни походження, так і на країни призначення. У цьому відношенні міграція впливає на співвідношення між кваліфікованими та некваліфікованими працівниками. Більше того, приплив кваліфікованої робочої сили може призвести до підвищення продуктивності приймаючої країни і може мати позитивний вплив на інновації, навіть якщо вони відрізняються в різних галузях. Подібним чином, мобільність робочої сили передбачає, що працівники будуть прагнути максимізувати свою індивідуальну корисність та переїжджати до країн та регіонів з більшими можливостями. Це призведе до посилення диспропорцій між країнами та регіонами, при цьому зростання приймаючих країн виграє від припливу кваліфікованої імміграції. Недавні дослідження показують, що більша транскордонна мобільність сприяє більш високому глобальному економічному зростанню в довгостроковій перспективі. Мігранти можуть впливати на зростання продуктивності праці як у країнах, що приймають, так і в країнах, що відправляють, через декілька каналів, таких як підвищення кваліфікації та

різноманітності, грошові перекази, вікова структура, підприємницькі навички. Крім того, більший відсоток мігрантів, які володіють управлінськими навичками, може позитивно вплинути на прямі іноземні інвестиції в приймаючій країні. Іммігранти привносять свої навички та вміння в приймаючу країну, збільшуючи запас людського капіталу. Це один з основних каналів, через який імміграція впливає на економічне зростання. Враховуючи тісний взаємозв'язок між рівнем кваліфікації, з одного боку, і економічним зростанням, а також змінними ринку праці, з іншого, ми розглянули вплив змінних міграції на економічне зростання, безробіття і рівень доходів. Ми також враховували структурні характеристики приймаючої країни і враховували кваліфікаційний склад і розрив у кваліфікації населення. Імміграція кваліфікованих працівників являє собою переміщення людського капіталу між країнами і регіонами, що має на увазі переносимість людського капіталу, придбаного в країні їх походження. Це є недоліком для напрямних країн, оскільки вони інвестують в освіту для населення країни і не отримують позитивної віддачі від своїх інвестицій. Як зазначено в літературі, ця перевага не в повній мірі передається приймаючим країнам. Існує недосконала переносимість людського капіталу між країнами, що призводить до низької інтеграції на ринку праці та початкового низького заробітку іммігрантів у приймаючій країні. Це відображається в нерівності розподілу доходів між громадянами та негромадянами та підвищеному ризику бідності чи соціальної ізоляції іммігрантів. Рівень можливості передачі людського капіталу залежить від географічного походження, країн зі схожою культурою мови або високорозвинених країн, що мають більш високі показники передачі

Іммігранти частіше перевиховуються, ніж корінне населення. Іммігранти не можуть використовувати свої навички, знання, освіту чи досвід роботи на ринку праці через подвійність ринку праці та відсутність можливостей працевлаштування для негромадян, і за цих обставин вони погоджуються на роботу, яка відповідає їхньому рівню освіти. Більш того, походження людського капіталу є фактором, що визначає його цінність: освіта і досвід роботи на ринку

праці, придбані в країні походження, цінуються значно менше, ніж людський капітал, отриманий в приймаючій країні. Щоб збільшити віддачу від освіти, отриманої в країні, що направляє, іммігрантам слід отримати додаткову освіту після імміграції. Необхідність нових придбань може бути пояснена відмінностями в системах освіти відправляє і приймаючої країн з точки зору теоретичної або практичної підготовки, освітньої інфраструктури або державних і приватних інвестицій в цій області. Іммігранти є проблемою для приймаючої країни. Часто вважається, що низько кваліфіковані працівники - це ті, хто негативно впливає на національну економіку приймаючої країни, оскільки вони потребують підтримки, навчання, інтеграції на новий ринок праці, ринок приймаючої країни. Ці наслідки є результатом змін у сучасній економіці, яка більше не базується на роботі в трудомістких секторах і де товари та послуги вільно переміщуються. Дохід іммігрантів, як правило, нижчий, ніж у громадян країни, відрізняється від доходу місцевих жителів, а також відрізняється серед іммігрантів з однаковим рівнем освіти або навичок залежно від економічних і політичних умов в країні відправлення з моменту міграції. Інтеграція іммігрантів також залежить від того, наскільки вони адаптуються до культури країни перебування. Як Іммігранти, так і приймаюча країна повинні визнавати культурне різноманіття. Дослідження показують, що інтеграція іммігрантів у приймаючій країні, з культурної точки зору, якщо вона не може бути здійснена через 2-3 покоління, трансформується в свого роду культурний поділ, який має на увазі, що Іммігранти в значній мірі зберігають свою культуру, звичаї, релігію. Невеликі меншини швидше і легше асимілюються в культурному плані. В даний час боротьба з культурним розмаїттям в європейських суспільствах є однією з найбільш важливих завдань для урядів і громадянського суспільства. Соціальні та культурні взаємодії є визначальними факторами соціально-економічної інтеграції іммігрантів, які суттєво впливають на ринок праці. Як результат, деякі фахівці звертають увагу на необхідність розробки соціальної політики, яка полегшує контакт між громадами, заохочує толерантність, довіру та повагу до інших груп, щоб сприяти розвитку нової національної ідентичності.

Феномен імміграції можуть пояснити як людський капітал, так і теорія подвійного ринку праці. Деякі автори (Блоссфельд і Майєр, 1988; Міхі-Рамірес та ін., 2017) пояснюють, що існування подвійності на ринку праці не має освітніх причин. Теорія людського капіталу показує, що людина матиме роботу, яка відповідає її освіті та кваліфікації, і розвинені країни можуть зіткнутися з подвійним ринком праці: сектором з високим доходом, надійними робочими місцями та умовами праці та другим сектором з низькою безпекою та доходом. Існування цієї подвійності дозволяє залучати робочу силу з менш розвинених країн для другого сектора з гіршими умовами праці, низькими доходами і високими коливаннями зайнятості. Цей сектор менш привабливий для населення країни, навіть у разі високого рівня безробіття в країні, як у випадку країн Південної Європи. Можливість переміщення між двома секторами зменшується, особливо для тих, хто має низький рівень освіти або кваліфікацію, яка не відповідає вимогам ринку праці. Цей сектор все ще привабливий для жінок, студентів чи молодих людей без досвіду роботи, а також для іммігрантів. Більше того, іммігранти, які мають вищезазначені характеристики, менш гнучкі і, швидше за все, не претендуватимуть на хороші умови праці та високий дохід.

Високий рівень іммігрантів також може визначати дискримінацію на ринку праці через переваги роботодавців щодо місцевих працівників, підкріплені правилами або високим рівнем імміграції, що призводить до розширення можливостей вибору. Потреба в дешевій та некваліфікованій робочій силі визначила приплив іммігрантів з південно-європейських країн до Західної Європи. Іммігранти зі Східної Європи, хоч і молоді та високоосвічені, могли б влаштуватися на роботу, яка відповідає їх рівню кваліфікації, важким умовам праці та низьким доходам, у таких секторах, як сільське господарство, будівництво, догляд за людьми похилого віку. Одним із прикладів є німецько-польська угода про прийняття польських іммігрантів як сезонних робітників у Німеччині. Хоча вони становили менше 3% робочої сили, їх частка в сезонній сільськогосподарській робочій силі становила майже 90%. Спроби мотивувати національну робочу силу погоджуватися на сезонну роботу в основному

провалилися, оскільки Сільськогосподарська робота вважалася принизливою, брудною, небезпечною, для неї потрібні хороші санітарні умови. Подібні ситуації були в Іспанії та Італії з румунськими іммігрантами, які працюють у сільському господарстві. Деякі автори вважають, що ефект імміграції різний у випадку працівників з низькою або висококваліфікованою кваліфікацією, таким чином, залежно від структури виробництва в приймаючій країні. У випадку низько кваліфікованих працівників, яких легко замінити, імміграція знижує рівень безробіття. Крім того, вони підтримують низьковитратну обробну промисловість та сферу послуг, зменшуючи стимули фірм інвестувати в навчання. У разі висококваліфікованих працівників з високими вимогами до доходу наслідки зворотні, що позначається на добробуті низько кваліфікованих місцевих працівників. З цієї точки зору слід ретельно підходити до віддачі переваги міграції висококваліфікованих працівників. Ефект міграції цієї категорії подвійний: в направляючій країні спостерігаються втрати податкових відрахувань, а в приймаючій країні - бюджетні витрати в результаті збільшення безробіття серед низько кваліфікованих працівників. Вплив імміграції на державні фінанси також відрізняється через інші аспекти: характер правил, що стосуються податків, спосіб відбору іммігрантів, фаза ділового циклу. Щоб зменшити фінансовий тягар, політика країни щодо іммігрантів може обмежити доступ низько кваліфікованих іммігрантів з певних країн або сприяти швидшій політичній інтеграції іммігрантів. Інші автори (Constant, 2014) вважають, що в довгостроковій перспективі як кваліфіковані, так і некваліфіковані іммігранти стимулюють створення робочих місць у приймаючій країні шляхом збільшення виробництва, само-зайнятості, підприємництва та надання місцевим працівникам можливостей підвищити рівень своєї кваліфікації, що веде до більш ефективного виробництва та економічного зростання.

Таким чином, необхідно брати до уваги такі фактори, як споживча роль іммігрантів, а не тільки виробників, а також їх роль новаторів, винахідників і підприємців. Іммігранти можуть сприяти технологічному прогресу в приймаючих країнах, сприяючи передачі технологій, сприяючи інноваціям як

підприємцям та працівникам інноваційної діяльності, змінюючи розміри економік та посилюючи інноваційну конкуренцію. Країни можуть впливати на процес відбору за допомогою проведеної ними імміграційної політики. Останнім часом багато країн вже прийняли програми міграції, засновані на професійних навичках, надаючи пріоритет високоосвіченим людям. Наводячи в якості прикладів традиційні приймаючі країни (Сполучені Штати, Канада і т.д.) держави - члени ЄС прийняли міграційні програми для залучення висококваліфікованих іммігрантів (Austria, Сполучене Королівство), що призвело до втрати кваліфікованих мігрантів державами, що не входять до ЄС.

1.2. Методики аналізу міжнародної міграції в контексті економічного розвитку країн ЄС

Через економічну нестабільність деяких країн, загрозу безпеки та існуючі військові конфлікти суспільно-економічні відносини призводять до посилення інтенсивності міграції. Крім того при регулюванні цим процесом багатофакторність соціально-економічних процесів в країні та недостатність інформації про формування міграції створюються деякі труднощі. Це обумовлює необхідність зміни та коригування методу оцінювання результативності міграційної політики. Одною з головних умов правильного управління міграційною політикою є оцінка результативності за рахунок моніторингу міграції. Коректно оцінити усі параметри міграційної політики можна лише за наявності єдиних показників, критеріїв та індикаторів. Методологія оцінки ефективності імміграційної політики дозволяє систематично оцінювати соціальні та економічні зміни, враховувати різноманітні фактори та розраховувати ефективність при вирішенні багатьох пріоритетів. Оцінка ефективності імміграційної політики передбачає створення системи моніторингу, яка регулярно збирає різноманітні кількісні та якісні дані, аналітичні матеріали, експертні оцінки для відображення ефективності операцій імміграційної політики та дозволяє характеризувати стан

імміграційної політики. Ефективність імміграційної політики виражається у відношенні корисних кінцевих результатів її функціонування до витрачених ресурсів. Основним критерієм оцінки ефективності імміграційної політики є ступінь задоволення кінцевих потреб суспільства, насамперед потреб, пов'язаних з міграцією населення. Імміграційна політика характеризується ефективністю та максимальним задоволенням різноманітних потреб населення, гарантує високий рівень життя та призводить до зниження рівня еміграції. Міграційна політика має негайні наслідки, які вимірюються кількістю вжитих заходів. Якщо, за результатами оцінки ефективності імміграційної політики, кількість ремігрантів та обсяг інвестицій у соціально-економічні сфери зростатиме, а кількість бажаючих іммігрувати до інших країн зменшуватиметься, то таку міграційну політику слід вважати ефективною. Для того, щоб охарактеризувати сучасний стан імміграційної політики, необхідно оцінити імміграційний процес. Ми зможемо описати стан імміграційної політики, для чого необхідно буде розрахувати імміграційні показники. Для оцінки ефективності імміграційної політики скористаємося такою формулою [27, с. 235]. Загальноприйняті абсолютні показники міграції включають: валову міграцію та чисту міграцію. Валова міграція (BM) характеризує обсяг міграційних потоків за рік:

$$BM = P + B$$

1.1

де P – масштаби прибуття населення;

B – масштаби вибуття населення.

Сальдо міграції, чиста міграція, міграційний приріст/скорочення (M) Δ характеризує зміну чисельності населення країни за рахунок міграційного руху, тобто відображає результативність міграційних процесів за певний період:

$$\Delta_M = P - B$$

1.2

Показники інтенсивності міграційних процесів вираховуються окремо і записуються в промілле. Для характеристики механічного руху населення використовуються такі показники:

дані про прибуття і вибуття;

інтенсивність міграційного обороту сума прибулого і вибулого населення (міграційний обмін);

різниця між величиною прибулого і вибулого населення (сальдо механічного руху)

Коефіцієнти прибуття (K_{Π}) і вибуття (K_B) подаються відповідно в такому вигляді:

$$K_{\Pi} = \frac{\Pi}{S} \times 1000 \quad \text{и} \quad K_B = \frac{B}{S} \times 1000 \quad (1.3)$$

де S – сальдо середньорічної міграцій населення в особах.

Коефіцієнт інтенсивності міграційного обороту, рухомості, валової міграції (K_{MO}) запишеться так:

$$K_{MO} = \frac{\Pi + B}{S} \times 1000 \quad \text{и} \quad K_{MO} = K_{\Pi} + K_B \quad (1.4)$$

Даний коефіцієнт може мати як додатне, так і від'ємне значення, і характеризує у додатному значенні притік, а у від'ємному – відтік.

Коефіцієнт міграційного приросту чисельності населення, результативність міграції ($K_{МП}$) характеризує його інтенсивність і визначається так:

$$K_{МП} = \frac{\Pi - B}{S} \times 1000 \quad \text{и} \quad K_{МП} = K_{\Pi} - K_B \quad (1.5)$$

Також важливим показником є коефіцієнт ефективності міграції ($K_{\text{еф}}$), який показує питому вагу сальдо міграції в міграційному обороті. Коефіцієнт

ефективності міграцій визначає наскільки ефективні міграції для країни (більше нуля – ефективна, і навпаки):

$$K_{ef} = \frac{П - В}{П + В} \times 1000$$

(1.6)

За цими показниками ми визначаємо стан міграційної політики. Оцінка імміграційного клімату також може визначити стан імміграційної політики в будь-якій державі. У світовій практиці при розробці методології оцінки національного міграційного клімату використовуються різні підходи до побудови зведених показників, які забезпечать загальну характеристику рівня привабливості соціально-економічних умов країни для міграції. При формуванні системи одиничних показників необхідно враховувати параметри, що характеризують макроекономічну ситуацію в країні, стан ринку праці, соціальні та екологічні умови життя. Найпоширенішою загальною оцінкою є побудова рівномірно зважених показників, щоб усі показники належали до однієї категорії. Найбільш зручним методом стандартизації є заміна індивідуального значення набору індексів i -го елемента сукупності x_{ij} на відносне значення s_{ij} . Ці величини розраховуються як відношення індивідуального значення одиничного показника до деякого базового значення одиничного показника j . Базовим значенням можуть виступати, наприклад, середні значення показника за сукупністю, мінімальне, максимальне або еталонне (нормативне) значення. Для показників стимуляторів формула стандартизації (s_{ij}) має такий вигляд:

$$S_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_{j \max}}$$

(1.7)

де x_{ij} – значення одиничного показника j для міграційного клімату i -ої країни; $x_{j \max}$ – максимальне значення одиничного показника j для міграційного клімату i -ої країни. Для дестимуляторів формула стандартизації (1.7) набуває такого вигляду:

$$S_{ij} = \frac{1}{\frac{x_{ij}}{x_{j\max}}} = \frac{x_{j\max}}{x_{ij}}$$

Помітна унікальність окремих одиничних показників. Під час процесу будівництва різноманітні фактори можуть впливати на привабливість країни, коли мова йде про міграцію. Щоб точно оцінити міграційний клімат, важливо оцінити значущість кожного окремого показника. Вагові коефіцієнти в наукових дослідженнях визначаються експертами, при цьому рівень впливу параметра j на узагальнений параметр зростає. Значення вагового коефіцієнта a_j зростає, оскільки оцінка проводиться більш ретельно.

Інтегральний показник міграційного клімату країни (V_i) визначатиметься як середня арифметична зважена:

$$V_i = \frac{\sum_{j=1}^n s_{ij} \times a_j}{\sum_{j=1}^n a_j} \quad (1.8)$$

де s_{ij} – відносна стандартизована величина показника j для міграційного клімату i -ої країни;

a_j – ваговий коефіцієнт j -го показника. Оскільки сума вагових коефіцієнтів дорівнює нулю, тобто $\sum_{j=1}^n a_j = 1$ то формула (1.9) матиме такий вигляд:

$$V_i = \sum_{j=1}^n s_{ij} \times a_j \quad (1.9)$$

Індикатор територіальних переміщень населення можна побачити шляхом ретельного спостереження, де найважливіші аспекти виділяються понад усе. Використовуючи метод Дельфі, дослідницька група проекту «Прогноз міграції між Європейським Союзом (ЄС), Вишеградською четвіркою

та країнами Східної Європи: вплив скасування візової політики» прагне точно визначити потенційну міграцію. На ці міграції можуть впливати відмінності в регіональному соціально-економічному становищі, які можна оцінити доходами населення. Це детально обговорюється в посиланні 28, сторінка 18. Використовуючи численні анкети, метод Delphi (про які йдеться далі в тексті як Делфі) збирає експертні оцінки. Цей метод є способом систематичного збору цих оцінок. Метод рекомендовано під час пошуку рішень для складних дослідницьких дилем, дефіциту цінних даних і при створенні вірогідних сценаріїв потенційних результатів. Цей метод передбачає проведення опитувань у поєднанні з обговоренням результатів попередніх етапів опитування. Доречною темою дослідження для застосування цього підходу є міжнародна міграція Дельфі. Ефективність міграційної політики оцінюється шляхом вивчення її демографічного, економічного та соціального впливу на державу. Щоб перевірити його ефективність, враховується кілька факторів, таких як зростання добробуту населення, внесок реемігрантів та іммігрантів у розвиток передових технологій, підвищення інвестиційної привабливості та економічного розвитку, а також падіння постаті трудових емігрантів.

1.3. Сучасні політики та програми регулювання міграційних процесів в ЄС

Було укладено ряд угод і декларацій, спрямованих на регулювання міграційних процесів і управління ними. Одним з перших таких документів, в якому йдеться про право на свободу пересування і вибору місця проживання, є Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН в 1948 році [26], яка, безсумнівно, є одним з основоположних особистих прав людини і громадянина. Ніхто не має права заперечувати або перешкоджати людям вибирати державу, з якою вони пов'язують своє майбутнє, але приїзд в чужу країну зобов'язує їх дотримуватися її законодавства і поважати цінності громадян, які сформувалися в суспільстві. В цілому, ці та інші документи, прийняті міжнародними організаціями, містять концептуальні основи

міжнародної міграційної політики, 20 основних напрямків і механізмів її реалізації, які також використовуються європейськими країнами. Прийняття цих правил і угод було засноване на принципі "мультикультуралізму", який не вимагає асиміляції мігрантів і допускає існування закритих комун іноземного населення, незалежно від традицій, історії та інших особливостей "нової батьківщини". Наступним і базовим документом, який офіційно закріпив Положення про міграцію в ЄС, є Маастрихтський договір (1992). Однією з його передумов стало підписання в 1985 році в Шенгенському замку в Люксембурзі договору між Урядами країн Бенілюксу, Федеративної Республіки Німеччини та Французької Республіки [27]. Розуміючи, що неконтрольована хвиля мігрантів може стати проблемою в майбутньому, в червні 1997 року Вище керівництво Європи прийняло Амстердамський договір, основною метою якого було підготувати ЄС до потенційних проблем, які принесуть з собою наступні хвилі розширення [28, С.134]. Угода передбачала: критерії та механізми для визначення того, яка держава-член несе відповідальність за розгляд клопотань про надання притулку, поданих громадянином третьої країни в одній з держав-членів; мінімальні стандарти прийому прохачів притулку в державах-членах; мінімальні стандарти надання тимчасового захисту переміщеним особам з третіх країн які не можуть повернутися в країну свого походження і до осіб, які потребують міжнародного захисту; заходи, що визначають права та умови, за яких громадяни третіх країн, які законно проживають у державі-члені, можуть проживати в інших державах-членах, а також заходи імміграційної політики у сфері нелегальної імміграції. Початком другого етапу створення єдиної європейської системи надання притулку стала Гаазька програма. За даними Європейської комісії, це призвело до значного прогресу в загальній політиці надання притулку та міграції. У 2007 році був підписаний договір про функціонування Європейського Союзу, або Лісабонський договір, але це не внесло кардинальних змін в міграційну політику ЄС. Однак цілі, викладені в ньому, тепер є юридично обов'язковими для держав-членів. Тому Лісабонська програма вважалася завершальним етапом у створенні міграційної політики в

країнах ЄС. У 2015 та 2016 роках ЄС зіткнувся з безпрецедентним напливом біженців та мігрантів. Більше 1 мільйона. люди прибули до Європейського Союзу, більшість з них рятуються від війни і терору в Сирії та інших країнах [29]. Стокгольмська програма 2009 року, прийнята в розпал фінансово-економічної кризи, продемонструвала небажання країн ЄС форсувати вирішення міграційних проблем і містила лише кілька нових ідей. В основному зусилля ЄС в області спільної міграційної політики були спрямовані на збереження вже досягнутих результатів, забезпечення функціонування прийнятих угод, зокрема Шенгенської системи [30]. Водночас Стокгольмська програма діяла на момент набрання чинності Лісабонським договором, який вніс суттєві зміни у функціонування ЄС, зокрема, згідно з ними (стаття 68) Раді Європейського Союзу було надано повноваження визначати керівні принципи для розробки законодавства та оперативного планування у сфері свободи, безпеки та правосуддя, що також включає питання міграції. П'ятирічні програми є політичним документом, тобто вони не належать до законодавства ЄС і, отже, не є обов'язковими до виконання. У той же час вони окреслюють основні напрямки спільної міграційної політики, засоби досягнення висунутих цілей, перш за все, розробку і прийняття відповідного законодавства. Гасло, висунуте ЄК щодо цілей міграційної політики – "процвітання, солідарність, безпека" - було деталізовано та закріплено в Європейському пакті про імміграцію та притулок [31], схваленому главами держав-членів на Брюссельському саміті в жовтні 2008 року. Зокрема, в Пакті наголошується, що міграція може внести значний внесок в економічний розвиток ЄС, а також надати ресурси мігрантам і країнам їх походження, тим самим сприяючи їх розвитку. Водночас країнам ЄС необхідно керувати міжнародними переміщеннями населення, беручи до уваги реальні можливості прийому мігрантів з точки зору ринку праці, житла, доступу до охорони здоров'я, освіти та соціальних послуг, а також захисту від можливої експлуатації.

Для подальших дій у сфері міграції було визначено п'ять основних напрямків: 1) Організація легальної імміграції відповідно до пріоритетів, потреб

та можливостей окремих країн, забезпечення інтеграції мігрантів; 2) запобігання нелегальній міграції, забезпечення повернення нелегальних мігрантів до країни походження або транзиту; 3) Підвищення ефективності прикордонного контролю; 4) розвиток європейської системи надання притулку; 5) поглиблення співпраці з країнами походження мігрантів з метою забезпечення синергетичної взаємодії між міграцією та розвитком[32].

В цілому, регіональна міграційна політика ЄС диференційована по країнах міграційної пари і полягає в реалізації ряду директив, а також двосторонніх і багатосторонніх нормативних актів щодо забезпечення вільного або преференційного переміщення фізичних осіб через державні кордони та їх працевлаштування на території ЄС, а також розселення з питань біженців.

Грунтуючись на результатах дослідження, вони розділені на три групи:

1. концептуальні документи, які визначають права і свободи громадян ЄС на інституційній основі інтеграційних процесів в ЄС.

2. нормативні документи, що визначають статус біженців та осіб, які шукають притулку, їх права і гарантії, про статус громадян третіх країн, які є довгостроковими резидентами, про мінімальні стандарти кваліфікації і статус громадян третіх країн або осіб без громадянства в якості біженців або осіб в цілому ,які потребують міжнародного захисту, і зміст наданого; "про встановлення мінімальних стандартів для прийому осіб, які шукають притулку, в державах-членах, тощо.

3. нормативні документи, що визначають інституційні механізми надання статусу біженця або особи, яка шукає притулку, реалізації їх прав і гарантій, зокрема: мінімальні стандарти процедур в державах-членах для надання та анулювання статусу біженця, загальні процедури надання та відкликання міжнародного захисту, загальні стандарти та процедури в державах-членах для повернення громадян третіх країн, які перебувають незаконно, встановлення критеріїв та механізмів для визначення держави-члена, відповідальної за розгляд заяви про міжнародний захист, поданої однією з держав-членів проти третьої

країни або особою без громадянства та створення "Eurodac" для порівняння відбитків .

Таким чином, дана система нормативних документів встановлює інституційні рамки для регулювання міграції біженців та осіб, які шукають притулку, узаконюючи їх перебування в країнах призначення, однак, насправді, існує необхідність впорядкування механізмів і процедур визначення статусу і прав біженців, а також формування ефективні механізми контролю за їх міграційними переміщеннями обумовлені посиленням політичних детермінант і детермінант безпеки формування міграційних мотивів у світі, зокрема, недоліки існуючих систем державного управління в країнах, низький рівень демократизації і зрілості окремих суспільств, існуючі порушення громадянських прав і свобод і, як наслідок, військові конфлікти, формування реакційних політичних рухів.

Нормативна база міграційної політики ЄС. Ключовим моментом у формуванні нормативного регулювання міграційних процесів в ЄС стало підписання Договору про заснування Європейського Союзу (маастрихтська угода), згідно з положеннями якого було встановлено, що будь-який громадянин держави-члена є громадянином ЄС, що передбачає можливість вільного пересування і вибір місця проживання по всій території Європейського Союзу [1, с. 318-342]. Слід зазначити, що на даному етапі управління міграційними процесами було визначено як відносини, що становлять суспільний інтерес і повинні вирішуватися на міждержавній основі, міграція була віднесена до "третьої опори" діяльності Європейського Союзу, тому регулювання цього питання було віднесено до внутрішньої сфери держав - діяльність. Більш того, в Маастрихтській угоді говорилося, що ніщо не заважає урядам застосовувати заходи, які вони вважають необхідними для контролю імміграції з третіх країн, запобігання злочинності та контрабанди [2]. Наступним кроком у формуванні Європейського міграційного простору стало підписання Шенгенських угод у 1995 році.

Розуміючи, що неконтрольована хвиля мігрантів може стати проблемою в майбутньому, вище керівництво Європи прийняло Амстердамський договір [3, с.134]. Ключовим аспектом цього договору було положення, яке надавало інституціям ЄС право приймати нормативні акти, обов'язкові для держав-членів у сфері міграції. А Лісабонський договір, прийнятий в 2007 році, значно розширив повноваження інститутів ЄС в області міграційної політики [4].

У 2008 році Європейська комісія проаналізувала ситуацію, що склалася в міграційній сфері ЄС, і були сформовані основні принципи імміграційної політики: створення якісної і прозорої нормативно-правової бази для забезпечення легальної імміграції; відповідність імміграції потребам ринку праці; взаємна довіра і справедливий розподіл обов'язків між державами-членами [5]. Ідея міграційної політики, виражена Європейською комісією - "процвітання, Солідарність, безпека", була детально викладена в Європейському пакті про імміграцію та притулок, який встановив 5 основних напрямків у сфері міграції: 1) Організація легальної імміграції відповідно до пріоритетів, потреб і можливостей окремих країн, що забезпечує інтеграцію мігрантів; 2) запобігання незаконній міграції, що забезпечує повернення нелегальних мігрантів в країну походження або транзиту; 3) Підвищення ефективності прикордонного контролю; 4) розвиток європейської системи надання; 5) поглиблення співпраці з країнами походження мігрантів з метою забезпечення синергетичної взаємодії між міграцією та розвитком [6].

Тому слід зазначити, що діяльність ЄС в області міграційної політики полягає в регулюванні процесів міграції осіб з держав-членів (внутрішня міграція), а також міграції з третіх країн. Регулювання внутрішньої міграції. Цей вид міграції сприяє інтеграційному процесу всередині ЄС, оскільки полягає у створенні внутрішнього єдиного простору без кордонів, зміцненні співпраці в економічній та соціальній сферах. Регулювання внутрішньої міграції встановлює мінімальний рівень обмежень для мігрантів. Отже, для короткострокового перебування – до трьох місяців – на території будь-якої країни Європейського Союзу досить мати при собі тільки документ, що засвідчує особу. Крім того,

члени сімей громадян ЄС, які є громадянами третіх країн, користуються тими ж правами, що і громадянин ЄС, з яким вони пересуваються по Європі [7, с.138-144]. Якщо громадянин планує довгострокову міграцію, то він повинен дотримуватися певних умов: знайти роботу або бути само-зайнятою особою, або бути в змозі забезпечувати себе самостійно, щоб не потребувати соціального захисту приймаючої країни [7, с.138-144]. Після закінчення п'ятирічного періоду безперервного проживання на території держави-члена громадяни отримують право на постійне проживання в цій країні. Трудова міграція. Окремо слід приділити увагу трудовій міграції в країнах ЄС, оскільки в рамках трудової міграції надаються додаткові права, які покликані забезпечити приплив робочої сили з третіх країн, а також не перешкоджати вільному перерозподілу працівників всередині ЄС [8, с.304].

Постанова, прийнята в 2011 році, присвячена роз'ясненню та кодифікації прав співробітників, які подорожують по ЄС, і членів їх сімей [9]. Він забороняє особливий порядок працевлаштування громадян інших країн ЄС, гарантує рівний доступ до працевлаштування, професійну підготовку як мігрантів, так і їхніх дітей, рівні умови праці та оплати праці, доступ до соціальних допомог, участь у профспілках [8, с.304]. Для регулювання трудової міграції та боротьби з довгостроковим безробіттям серед мігрантів в державах-членах ЄС впроваджуються спеціальні програми: навчання мігрантів, організація курсів для отримання роботи, затребуваної на ринку праці; залучення мігрантів до громадських робіт; регулювання рівня допомоги сім'ям біженців, з метою заохочення їх до знайти роботу і т.д. крім того, широко поширена практика створення програм з розвитку само-зайнятості серед мігрантів, надання їм допомоги в початковому створенні власного бізнесу [10, с. 62-63]. Ще однією особливістю доступу мігрантів на ринок праці держав-членів ЄС є перевірка того, чи є які-небудь громадяни, які хочуть працювати на тій посаді, на яку прагне влаштуватися іноземець. Згідно з загальним правилом, надається певний період часу, протягом якого здобувач з числа місцевих жителів або громадян з будь-якої країни-учасниці повинен погодитися на вакансію, якщо цього не

сталось, то посаду займає іноземець. Однак зазвичай це правило поширюється не на висококваліфікованих працівників, а на ті сфери, де спостерігається нестача робочої сили [7, с.172-173]. Особлива увага на рівні ЄС приділяється регулюванню імміграції фахівців. Отже, були введені "блакитні карти" - спеціальні види на проживання. Йдеться про людей, які мають вищу або середню спеціальну освіту і зарплату, яка як мінімум в півтора рази вище середньої по країні ЄС, де вони працюють. Згідно з процедурою, узгодженою на рівні ЄС, вони мають вільний доступ в усі держави-члени і можуть переїхати в іншу країну після 18 місяців перебування, але вони повинні подати заяву на отримання нової "блакитної карти" вже в цій країні [7, с.143]. Особливості міграції з третіх країн, нормативне регулювання. Міграційна політика з третіх країн включає в себе регулювання двох напрямків: нормативне регулювання легальної міграції та протидія нелегальній міграції. Що стосується регулювання легальної міграції, Директива 2004/38 / ЄС присвячена нормативному регулюванню міграції з третіх країн. Положення цієї Директиви передбачали: забезпечення рівної винагороди трудових мігрантів з третіх країн з громадянами держав-членів ЄС; встановлення єдиних вимог до трудових мігрантів з третіх країн і громадян ЄС щодо участі в асоціаціях; обов'язкового медичного обслуговування громадян третіх країн і держав-членів ЄС; права на освіту дітей; права на соціальне страхування [11]. На нормативному рівні ЄС встановлені гарантії прав мігрантів. Таким чином, громадяни третіх країн, які мають посвідку на проживання в одній з країн ЄС, отримують право пересуватися і проживати на території інших держав ЄС. Також зрівнюються Соціальні та економічні права громадян та іммігрантів, а саме: право на зайнятість та підприємництво, освіту та професійну підготовку, соціальний захист та основні види допомоги [12]. Директива від 22 вересня 2003 року надала мігрантам право на возз'єднання сімей і гарантувала права осіб, які прибувають в якості членів їх сімей [13].

У 2011 році був відкритий імміграційний портал ЄС, який містить інформацію, що стосується імміграційної політики всіх держав-членів, процедур її реалізації, а також засобів зв'язку з національними державними органами та

неурядовими організаціями в області міграції. Через цей портал потенційні мігранти можуть отримати актуальну інформацію про канали в'їзду. Аналогічні портали діють у більшості країн-учасниць [7, с.144]. Особлива увага на рівні ЄС приділяється регулюванню боротьби з нелегальною міграцією, масштаби якої в останні роки становлять особливу загрозу. Таким чином, в рамках Шенгенських угод існує ряд угод, спрямованих на регулювання питання нелегальної міграції. Це, зокрема, Шенгенський кодекс охорони кордонів 2006 року, Шенгенський Візовий кодекс. Існують також директиви на рівні ЄС, зокрема, директива проти незаконного переміщення мігрантів 2002 року, директива про загальні стандарти та процедури повернення нелегальних мігрантів 2008 року, директива про санкції щодо роботодавців, які використовують працю нелегальних мігрантів 2009 року. Окремим аспектом співпраці між державами-членами у боротьбі з нелегальною міграцією є обмін інформацією та координація спільних дій. Так, з метою поліпшення координації на національному рівні в 2004 році було створено Європейське агентство з управління оперативним співробітництвом на зовнішньому кордоні, а в 2016 році ця організація отримала право розширювати власну компетенцію з координації спільних дій держав-членів ЄС і за межами спільноти. В рамках Шенгенських угод була створена Шенгенська інформаційна система, яка в даний час є найбільшою інформаційною системою громадської безпеки в Європі. У ньому міститься інформація про осіб, які вчинили серйозні правопорушення, та осіб, які не мають права перебувати в ЄС [14]. Також була створена Візова інформаційна система, що дозволяє державам-членам обмінюватися інформацією про шенгенські візи. Актуальним питанням в контексті регулювання міграції з третіх країн є концепція "безпечної третьої країни", що виникла в 90-ті роки. Слід зазначити, що заходи щодо запобігання в'їзду нелегальних мігрантів на їх територію в першу чергу пов'язані з функціонуванням візової політики, в той час як політика відмови в наданні притулку заснована на визначенні "захисту в іншому місці" [15, С.38]. Згідно з Дублінськими угодами, рішення про надання притулку має прийматися державою, в яке мігрант вперше прибув, якщо рішення негативне, то така особа

повинна бути повернута в "безпечну третю країну". Що стосується держав-членів, то всі вони вважаються безпечними, але для інших держав існує загальний список таких безпечних держав, який визначається Європейською комісією, але держави-члени не позбавлені права визначати інші безпечні країни [16, с.95-97]. Визначення "безпечної третьої країни" було передбачено Директивою Ради 2005/85/ЄС від 01 грудня 2005 року, в якій говориться, що безпечною третьою країною слід вважати демократичну країну, в якій, виходячи з правової ситуації, застосування закону в рамках демократичної системи і загальних політичних обставин, вона може бути доведено, що переслідування, тортури, нелюдське або таке, що принижує гідність поводження або покарання, а також загроза невибіркового насильства в ситуаціях міжнародних або внутрішніх збройних конфліктів відсутні [17]. Хоча в даний час на рівні ЄС існує досить багато нормативних актів, присвячених регулюванню легальної і нелегальної міграції, проте, досить значна кількість повноважень в цій області залишається за державами-членами. Таким чином, регулювання міграції багато в чому залежить від можливостей і потреб кожної окремої держави, що, звичайно, ускладнює і в деякому роді погіршує здатність захищати кордони ЄС від міграційних переміщень.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ В КРАЇНАХ ЄС

2.1. Аналіз міжнародної міграції в країнах ЄС: тенденції та особливості

Міграційні процеси формувалися протягом багатьох років в залежності від рівня розвитку того чи іншого регіону планети. Міжнародна міграція населення в сучасному світі, поряд з процесами глобалізації, інтеграції та міжнародного руху капіталу, все більше стає впливовим фактором, що визначає основи глобальних і вітчизняних соціально-економічних структур [8]. В останні роки глобалізація суттєво вплинула на міграційні процеси у світі. Утворюється все більше нових економічних регіонів, які прагнуть до співпраці через спільне виробництво з метою підвищення його ефективності (різні стадії виробництва здійснюються на різних територіях). В результаті формуються нові регіони з швидкозростаючою економікою, що створює нові потоки мігрантів у світі.

Глобалізація також стирає національні та культурні особливості сучасних європейських держав і перешкоджає національному будівництву. Практика показує, що сучасні процеси глобалізації загострюють міжетнічні відносини, а також посилюють страх перед іммігрантами, у багатьох європейських країнах посилилися процеси конфронтації між титульною нацією та іммігрантськими групами, відновлюється національна ідентичність і національна Солідарність окремих етнічних груп [9]. Такими є деякі з негативних наслідків глобалізаційних процесів у світі.

Зв'язок між глобалізацією і міграцією носить взаємний характер. Перший виступає новим стимулом для міграції і джерелом виникнення нових видів і форм пересування людей, а міграційні процеси, в свою чергу, є одним із проявів глобалізації, а також її або стимулятором, або обмежувачем [10]. Важливо вивчити глобальні міграційні тенденції, щоб краще зрозуміти як наслідки глобалізації, так і соціальні та/або економічні зміни в різних регіонах світу.

За останні 50 років загальна кількість міжнародних мігрантів значно збільшилася. У 2020 році майже 281 мільйон людей проживали в інших країнах, крім країн народження, що майже на 128 мільйонів більше, ніж 30 років тому, коли в 1990 році їх було 153 мільйони, а в 1970 році-84 мільйони.

Частка мігрантів у загальній чисельності населення світу також збільшилася, але не в таких розмірах. Переважна більшість людей у світі живуть у країнах, де вони народилися. За оцінками, COVID-19, ймовірно, скоротив кількість міжнародних мігрантів приблизно на два мільйони, хоча його вплив важко оцінити, оскільки останні доступні дані надійдуть у середині 2020 року, і це лише початок пандемії. Тобто, якби не було COVID-19, кількість міжнародних мігрантів у 2020 році, ймовірно, становила б близько 283 мільйонів (табл.1).

Таблиця 2.1 - Обсяг міжнародних мігрантів за 1970-2020 роки(джерело складено на основі «WORLD MIGRATION REPORT 2022») [47]

Рік	Кількість міжнародних мігрантів, осіб	Частка мігрантів від населення світу, %
1970	84 460 125	2,3
1975	90 368 010	2,2
1980	101 983 149	2,33
1985	113 206 691	2,3
1990	152 986 157	2,9
1995	161 289 976	2,8
2000	173 230 585	2,8
2005	191 446 828	2,9
2010	220 983 187	3,2
2015	247 958 644	3,4
2020	280 598 105	3,6

За останніми оцінками, в 2019 році було встановлено, що в світі налічувалося близько 169 мільйонів трудових мігрантів, з яких дві третини (62%) з 272 мільйонів мігрантів по всьому світу. Таким чином, можна сказати, що пошук роботи є одним з найпопулярніших мотивів зміни країни проживання. Варто відзначити, що ці припущення були зроблені до COVID-19, який вплинув на міжнародну трудову міграцію в багатьох країнах. У 2019 році 67% трудових мігрантів проживали в країнах з високим рівнем доходу - близько 113,9 млн. Ще 49 мільйонів трудящих-мігрантів (29%) проживали в країнах із середнім рівнем доходу, а 6,1 мільйона (3,6%) - в країнах з низьким рівнем доходу.

Важливо вивчити зміни в пропорційному розподілі іммігрантів у країнах з різним рівнем доходу. Частка міжнародних трудових мігрантів у країнах із середнім та високим доходом залишалася стабільною на рівні 86,4% у 2013 році, 86,5% у 2017 році та 86,9% у 2019 році. Однак з часом у цих двох категоріях відбулися значні зміни: з 2013 по 2019 рік на 7,3% скоротилося число трудящих-мігрантів в країнах з високим рівнем доходу (з 74,7% до 67,4%) і на 7,8% (з 11,7% до 19,5%), в той час як в країнах з високим і середнім рівнем доходу спостерігалось зниження зростання (рис. 1).

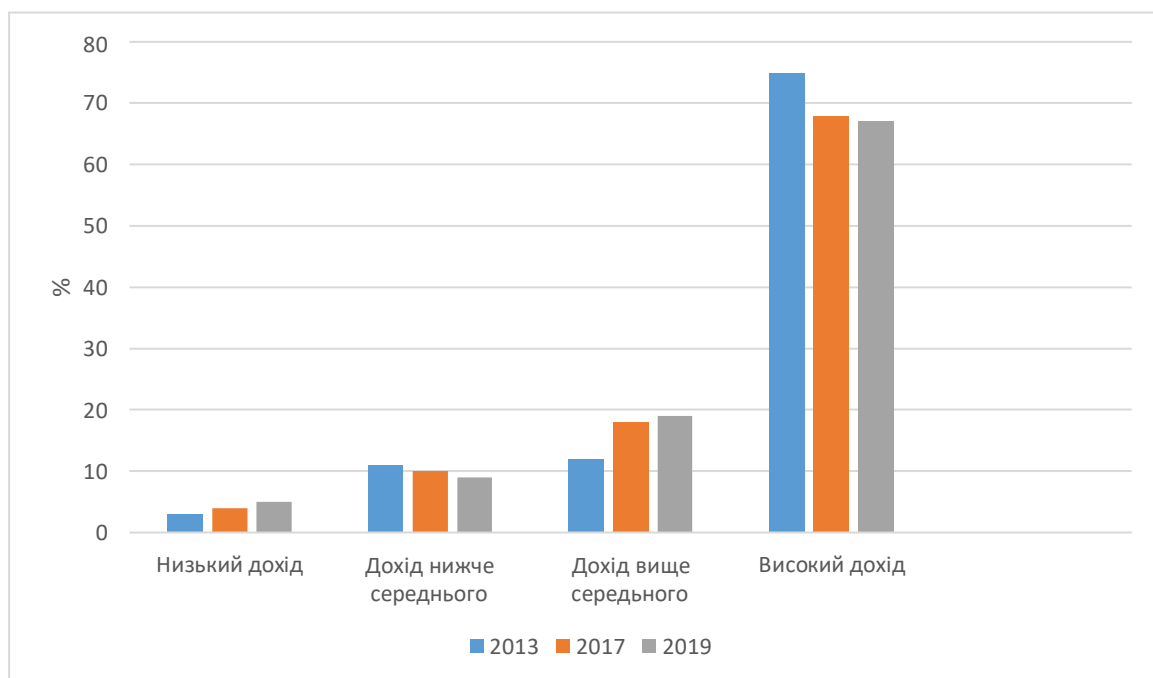

Рисунок 2.1 Динаміка частки трудових мігрантів у загальній чисельності робочої сили за рівнем доходів країни, встановлена у 2013, 2017 та 2019 роках (Джерело складено на основі «World Migration Report 2022») [50]

На такі зміни в частці трудящих-мігрантів може вплинути економічне зростання в країнах із середнім рівнем доходу та / або зміни в правилах трудової імміграції в країнах з високим рівнем доходу.

Частка трудових мігрантів у загальній чисельності робочої сили була дуже мала в країнах з низьким рівнем доходу (2,3%) і країнах з доходом нижче і вище

середнього (1,4% і 2,2% відповідно), але значно вище в країнах з високим рівнем доходу (18,2%).

У 2019 році на іммігрантів-чоловіків припадало ще 28,8 мільйона іммігрантів-жінок, коли було 98,9 мільйона іммігрантів-чоловіків (58,5%) та 70,1 мільйона жінок (41,5%). У загальній кількості міжнародних іммігрантів чоловіки працездатного віку становлять 128 мільйонів або 52,1%, а жінки - 117,6 мільйона або 47,9%. Це являє собою невеликий зсув у бік рівності, але в 2013 році гендерна нерівність серед іммігрантів була ще більшою: частка чоловіків становила 55,7%, а жінок - 44,3%. Детальна інформація про гендерний розподіл та рівень доходів у зазначеній країні представлена в таблиці 2.

Таблиця 2.2 - Міжнародні трудові мігранти за статтю та рівнем доходу країни призначення за 2019 рік (Джерело складено на основі статистики «OECD») [48]

	Трудові мігранти (млн)			Частка всіх трудових мігрантів (%)		
	Чоловіки	Жінки	Разом	Чоловіки	Жінки	Разом
Низький дохід	3,7	2,4	6,1	2,2	1,4	3,6
Дохід нижче середнього	10,5	5,6	16	6,2	3,3	9,5
Дохід вище середнього	19,5	13,5	33	11,5	8	19,5
Високий дохід	65,3	48,5	113,9	38,6	28,7	67,4
Разом	98,9	70,1	169	58,5	41,5	100

ООН визначає Європу як найпопулярніший Регіон прибуття мігрантів з усього світу з числом мігрантів 87 мільйонів (30,9%), друге місце займає Азія з числом міжнародних мігрантів 86 мільйонів (30,5%). Північна Америка є місцем призначення для 59 мільйонів міжнародних мігрантів (20,9%), за нею йде Африка з 25 мільйонами мігрантів (9%).

За останні 15 років кількість міжнародних мігрантів у Латинській Америці та Карибському басейні зросла більш ніж удвічі - приблизно з 7 мільйонів до 15 мільйонів, що є регіоном з найвищими темпами зростання міжнародних мігрантів та місцем призначення для 5,3% усіх мігрантів. В Океанії проживає близько 9 мільйонів міжнародних мігрантів, що становить близько 3,3% від усіх мігрантів.

Збільшення кількості міжнародних мігрантів у різних регіонах з 1990 по 2020 рік показано на рис. 2.

Той факт, що Європа займає лідируючі позиції за кількістю мігрантів у світі, був обумовлений певною політичною та економічною ситуацією в регіонах, близьких до Європи. Події на Близькому Сході, зокрема, війна в Сирії, значно погіршили ситуацію з біженцями в Європі, зокрема, деякі аналітики порівнюють ситуацію з періодом Другої світової війни. Серед найбільш поширених причин нинішньої міграційної кризи-збройні конфлікти, низький рівень життя в окремих державах, а також неефективна політика ЄС у цій галузі. Сьогодні для вирішення міграційного кризи важливо співробітництво між державами-членами ЄС в області міграції, співробітництво на міжурядовому рівні, зокрема, створені міжурядові групи, наприклад, група національних координаторів по вільному пересуванню людей, спеціальна група з імміграції, група Треві і т. д.

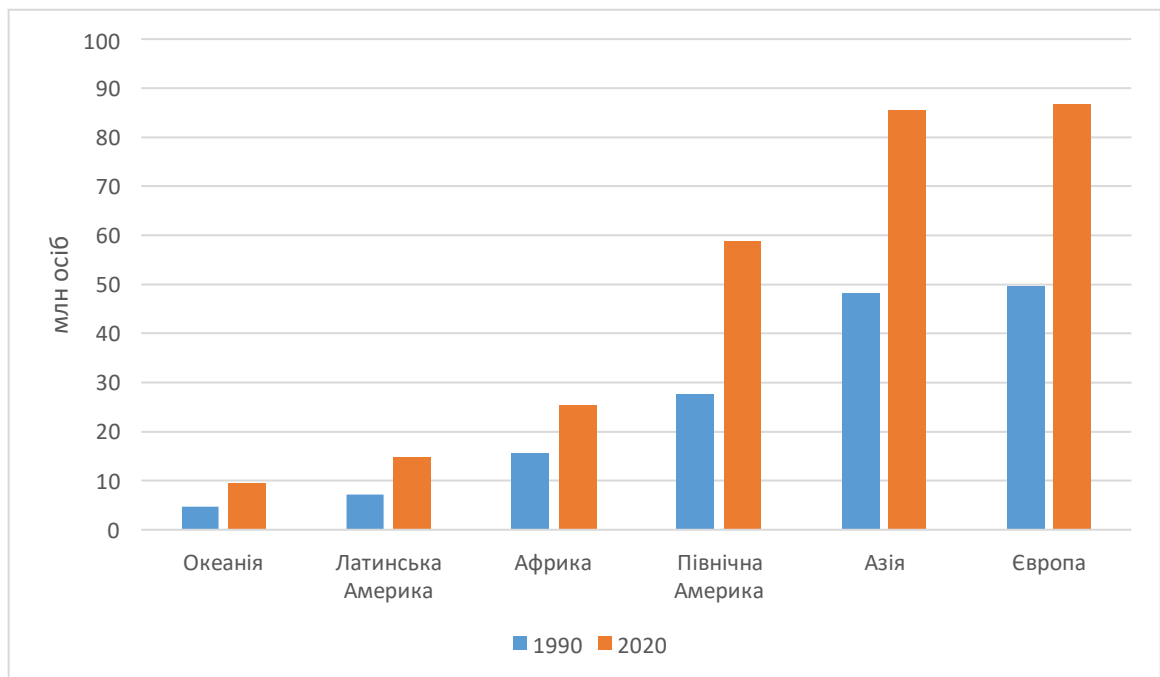

Рисунок 2.2 Динаміка міжнародних мігрантів у різних регіонах світу у 1990 та 2020 роках (Джерело складено на основі «World Migration Report 2022») [50]

На даному етапі розвитку Європейська міграційна політика керується кількома європейськими угодами і конвенціями, які були введені в силу за останні два десятиліття. Сюди входять Шенгенські угоди 1985 та 1990 років,

Дублінська Конвенція 1990 року, Маастрихтський договір 1992 року та Амстердамський договір 1997 року.

У 2020 році в Європі проживало майже 87 мільйонів міжнародних мігрантів, що на 16% більше, ніж у 2015 році, коли в регіоні проживало близько 75 мільйонів людей. Деякі з них, трохи більше половини - 44 мільйони людей, народилися в Європі, але жили в інших частинах регіону, тоді як у 2015 році їх кількість становила 38 мільйонів. У 2020 році кількість неєвропейських мігрантів у Європі перевищила 40 мільйонів. У 1990 році європейців покинуло Європу приблизно стільки ж, скільки і неєвропейців. Однак, на відміну від зростання міграційних потоків до Європи, кількість європейців, які проживають за межами Європи, за останні 30 років в основному скоротилася і лише в останні роки повернулася до рівня 1990 року. У 2020 році близько 19 мільйонів європейців перебували за межами Європи і в основному базувалися в Азії та Північній Америці. З 2010 по 2020 рік спостерігалася незначне поступове збільшення кількості європейських мігрантів в Азії та Океанії [11].

У Європі такі країни, як Російська Федерація, Україна, Польща та Румунія, є одними з найбільших країн для еміграції. У 2020 році з майже 11 мільйонів емігрантів Російської Федерації більшість громадян перебували в Європі. Після Російської Федерації та України (близько 6 мільйонів емігрантів) Польща та Великобританія посіли третє та четверте місця за кількістю європейських емігрантів (4,8 мільйона та 4,7 мільйона відповідно). У 2020 році Боснія і Герцеговина мала найбільшу частку емігрантів у населенні, більшість з яких покинула країну під час розпаду колишньої Югославії. Португалія, Болгарія і Румунія - це країни з довгою історією еміграції і високою часткою населення, що проживає за кордоном.

У 2020 році в Німеччині було найбільше громадян (16 мільйонів мігрантів), які народилися за кордоном, серед усіх європейських країн. З 2015 по 2020 рік кількість іммігрантів у Німеччині зросла більш ніж на 5 мільйонів. Більшість людей приїхали з Польщі, Туреччини, Російської Федерації, Казахстану та Сирійської Арабської Республіки. У 2020 році кількість громадян

Великобританії та Франції, народжених за кордоном, становила 9,4 мільйона та 8,5 мільйона відповідно. Мігранти, народжені в Північній Африці, становили одну з найбільших часток французького населення, народженого за кордоном. У Великій Британії однією з найбільших груп мігрантів були вихідці з Індії, Польщі та Пакистану [11]. Італія та Іспанія є п'ятим і шостим за популярністю напрямками для мігрантів в Європі в 2020 році. Населення Італії становило 6,4 мільйона народжених за кордоном, тоді як населення Іспанії становило 6,8 мільйона. З 2015 року в обох країнах збільшилася кількість мігрантів, які народилися за кордоном. Багато громадян іноземного походження в Іспанії та Італії прибули з інших європейських країн, а саме Румунії та Албанії, або з країн Північної Африки та Латинської Америки, таких як Марокко, Колумбія та Еквадор. Міграція людей з країн колишнього Радянського Союзу, таких як Україна, Казахстан та Узбекистан, була одним з найбільших європейських коридорів мігрантів.

З 20 найбільших країн з мігрантами в Європі Швейцарія мала найбільшу частку мігрантів у своєму населенні (29%), за нею йдуть Швеція (20%), Австрія (19%) і Німеччина (19%) [11]. У 2020 році Німеччина прийняла найбільшу кількість біженців в Європі, в той час як в світі вона займає 5-е місце за цим показником. Більшість шукачів притулку (близько 50%) прибули з Сирійської Арабської Республіки. Франція і Швеція були другою і третьою країнами за кількістю прийнятих біженців в Європі - понад 436 тисяч і понад 248 тисяч осіб відповідно. Російська Федерація була найбільшою країною походження біженців в Європі з чисельністю близько 53 тисяч осіб на кінець 2020 року. Інші країни походження біженців зі значною кількістю біженців у Європі включають Україну (близько 35 тисяч) та Хорватію (близько 23 тисяч).

Більшість внутрішніх переміщень в Європі в 2020 році були результатом катастроф, а не політичних конфліктів. У Хорватії було зафіксовано найбільше число переміщень, пов'язаних зі стихійними лихами (42 000). На початку пандемії в березні 2020 року в Загребі стався землетрус, який спричинив 1600 нових переміщень. Після цієї події країна пережила найпотужніший землетрус,

коли-небудь зафіксований лише за дев'ять місяців. Землетрус стався приблизно в 50 кілометрах на південний схід від Загреба, в результаті якого понад 10 000 будинків залишилися непридатними для житла, а 40 тисяч були зруйновані.

Інші країни, які постраждали від переміщень, пов'язаних зі стихійними лихами, у 2020 році, включали Грецію (13 000), Францію (10 000) та Іспанію (майже 8 000), головним чином через шторми та сильні повені.

У 2022 році Європа зіткнеться з новим викликом, пов'язаним з організацією та контролем пересування українських громадян через російсько-українську війну. Це питання еміграції з України до європейських країн стало особливо гострим, оскільки станом на 1 червня 2022 року вже зруйновано 116 тисяч житлових будинків, в яких проживало близько 3,5 мільйонів громадян України [12]. За 3 місяці понад 7,5 мільйонів українців виїхали до Європи. Більшість людей проживає в Польщі, Німеччині та Чеській Республіці [13].

2.2. Вплив міжнародної міграції на економіку країн ЄС

Мобільність робочої сили є важливим механізмом адаптації на ринку праці Європейського Союзу. У окремих людей є багато причин для міграції. Як правило, в пошуках кращих економічних і соціальних можливостей вони, як правило, мігрують, щоб накопичити різні види капіталу, наприклад знання, навички, компетенції, досвід, заощадження і т.д., які допоможуть їм досягти різних видів діяльності, в яких вони зацікавлені в майбутньому. Залежно від певних характеристик можливості для міграції або період міграції можуть бути різними. Економічна та політична взаємозалежність, що характеризує сучасний світ, призводить до глобальних наслідків щодо імміграції (а також біженців). Хоча цей процес повинен розглядатися на європейському рівні, у кожної країни своє ставлення до цих процесів. Основними векторами, що залучають імміграцію в ЄС, є доступ до високоякісних послуг, економічне процвітання і політична стабільність всередині кордонів Європейського Союзу. Всередині ЄС важливим аспектом, який слід розглядати як причину міграції, є різниця між економічним

розвитком та прийнятою політикою. Низький рівень реальної конвергенції у всіх економічних та соціальних сферах породжує асиметричні потрясіння, спричинені насамперед низькою кореляцією бізнес-циклів всередині ЄС, що впливає на макроекономічну стабілізацію та, як наслідок, на ринок праці. Іммігранти більш вразливі з точки зору їх економічної та соціальної інтеграції в приймаючих країнах. Дослідження показують, що наслідки натуралізації є значними та більшими для першого покоління іммігрантів з точки зору заробітку та стабільності роботи. Невизначеність пов'язана з причинно-наслідковим зв'язком між натуралізацією та успіхом інтеграції, оскільки іммігранти з високими шансами на успіх можуть бути натуралізовані. Наслідки натуралізації пов'язані з тим фактом, що вона відкриває іммігрантам доступ до робочих місць у державному секторі. Роботодавці неохоче наймають іммігрантів і спеціалізують їх, якщо вони знають, що їхнє перебування є тимчасовим. Крім того, доходи зростають із збільшенням кількості років, що проживають у країні. Труднощі, пов'язані з інтеграцією іммігрантів, зросли в міру збільшення їх частки в загальній чисельності населення приймаючої країни.

У 2017 році іммігранти з Європейського Союзу становили 3,31% від загальної кількості населення ЄС, тоді як негромадяни ЄС становили 4,22% від загальної кількості населення ЄС. Країнами з найвищим рівнем мігрантів з ЄС в загальній чисельності населення є Ірландія (8,9%), Бельгія (7,8%), Австрія (7,5%), Великобританія (5,5%) і Німеччина (4,8%) (рисунок 3).

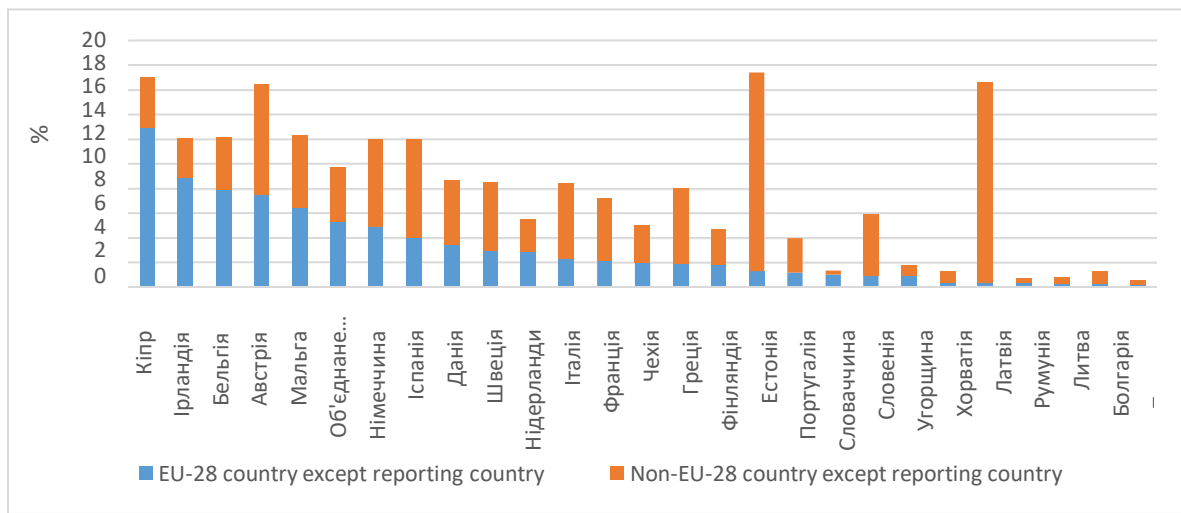

Рисунок 2.3 - Частка іммігрантів (з ЄС, що не входять в ЄС) в загальній чисельності населення країн ЄС, 2017 (джерело основане за статистикою даних Євростату, 2019 рік) [49]

Оскільки країни Європейського Союзу становлять 44% від загальної кількості імміграції до ЄС у 2017 році, в ЄС було близько 17 мільйонів іммігрантів. Іммігранти віддають перевагу країнам з високим рівнем розвитку та відносно низькою нерівністю у розподілі доходів або щедрими системами соціального захисту (рисунок 4).

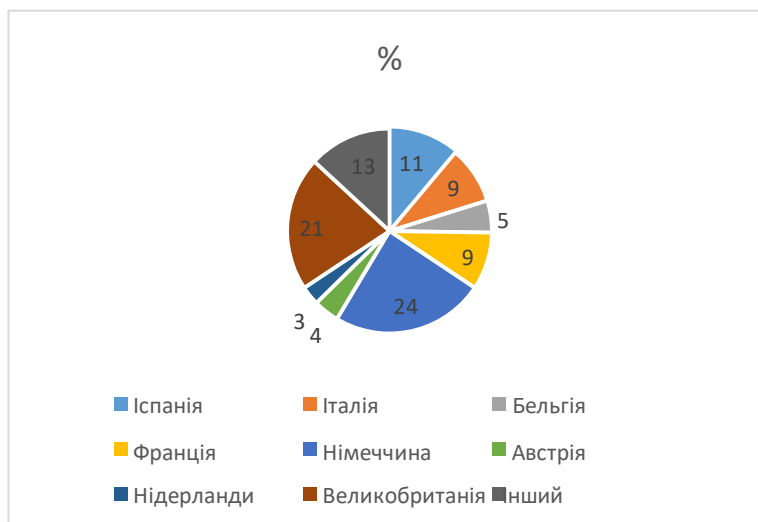

Рисунок 2.4 Частка імміграції в країнах ЄС (ЄС-28, за винятком країни, яка подала звіт), 2017 рік (Джерело основане за статистикою Євростату, 2019 рік) [49]

Статистичні дані показують, що іммігрантів приваблюють країни з відносно низьким рівнем бідності або соціальної ізоляції, але, враховуючи

специфіку країни однак це не є суттєвим аспектом вибору місця призначення. Таким чином, на країни з низьким рівнем бідності, такі як Бельгія чи Австрія (17,8% та 13,5% у 2017 році), припадає менша частка мігрантів з ЄС порівняно з Великобританією, Іспанією чи Італією, країнами з вищим рівнем бідності за той самий період (21%, 23,2% та 26,2%).

Бідність можна вважати причиною міграції, коли ми говоримо про країни походження іммігрантів. У цих країнах рівень бідності вищий не лише порівняно з приймаючими країнами, а й з іншими країнами регіону (Румунією та Болгарією) (ООН, 2011).

Імміграція має значний позитивний вплив на рівень бідності в країнах походження в результаті грошових переказів, але дослідження показують, що імміграція також є ефективним рішенням для зменшення бідності в країні перебування. Це результат традиційно проведеної розумної міграційної політики, яка передбачає, з одного боку, залучення іммігрантів з певними демографічними чи освітніми характеристиками, а з іншого-вибіркові обмеження витоку мозку.

Держави та окремі особи розглядають імміграцію некваліфікованих працівників як процес, який впливає на період останніх років. Уряди намагаються залучити висококваліфікованих іммігрантів, оскільки вони сплачують вищі податки, мають менший ризик стати безробітними та створюють позитивні зовнішні ефекти у виробництві. Таким чином, негативний вплив імміграції на нерівність доходів та загальну дискримінацію зменшується, оскільки він дуже низький для кваліфікованих працівників. На рівні Європейського Союзу іммігранти з ЄС є високоосвіченими порівняно з населенням країни.

Таким чином, у 2017 році 31,2% іммігрантів з ЄС мали вищу освіту порівняно із середнім показником по ЄС у 28% від загальної кількості населення. Навіть якщо це не є предметом дослідження, ми можемо зазначити, що ситуація інша для іммігрантів, що не входять до ЄС, де частка високоосвічених нижча за середню по ЄС (рис. 5).

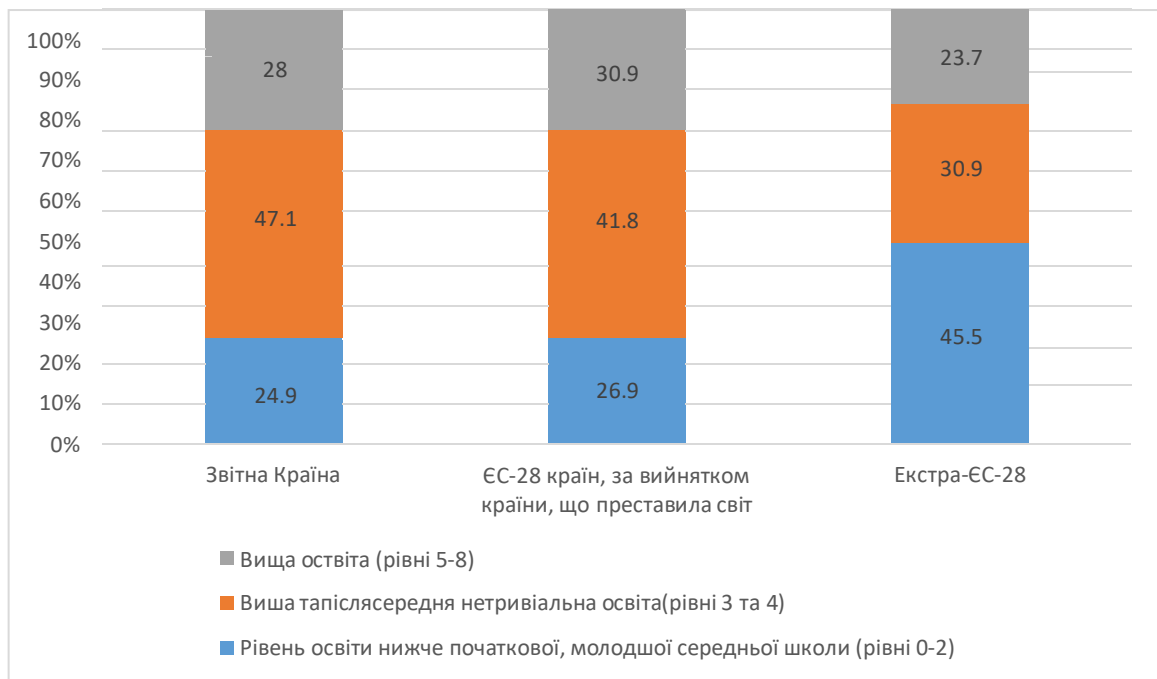

Рисунок 2.5 Населення, розбите за рівнем освіти та громадянством, ЄС, 2017 рік (Джерело ґрунтоване за статистикою Євростату, 2019 рік) [49]

Уряди, стурбовані нерівністю доходів, намагатимуться залучити кваліфікованих іммігрантів, не прагнучи усунути дискримінацію працівників з низькою кваліфікацією, якщо вони очікують їх повернення. За таких обставин імміграція низькокваліфікованих працівників вигідна корінному населенню лише в тому випадку, якщо вони повертаються до країни походження. В іншому випадку вони отримують ті ж права, що і населення країни, в ситуації, коли протекціоністська політика обмежила б витрати приймаючої країни. Міхі-Рамірес та ін. (2016) та Гарсія-Родрігес та ін. (2015) вважають, що у високорозвинених країнах, де великий ступінь інновацій та престиж академічних установ позитивно впливають на приплив висококваліфікованих іммігрантів, існує самостійний відбір іммігрантів.

Вплив імміграції в приймаючій країні відрізняється від країни до країни в залежності від її здатності інтегрувати іммігрантів і від багатьох аспектів, таких як інтенсивність явища імміграції, склад групи, навички мігрантів, їх вік і взаємини з ринком праці приймаючої країни, рівень освіти, причин міграції, типу

міграції, постійної або тимчасової, а також рівня розвитку і здатності приймаючої країни інтегрувати хвилі іммігрантів. Збільшення кількості іммігрантів може завдати шкоди населенню країни, оскільки це може призвести до зниження заробітної плати через збільшення пропозиції робочої сили. Але, як правило, заробітна плата не піддається зниженню, а це означає, що економіку можна скорегувати іншими засобами, такими як структура виробництва або орієнтація на товари і Послуги з більш високою продуктивністю або розширення торгівлі. Оскільки через імміграцію чисельність робочої сили збільшується, компанії будуть адаптувати своє виробництво до наявних навичок, і в результаті виручка може збільшитися. Системи соціального захисту обтяжені великою кількістю безробітних або неактивних людей, і вони базуються на доходах, отриманих від тих, хто працює. Незважаючи на низькі доходи, рівень активності та зайнятості у іммігрантів вищий, ніж у громадян країни, що означає, що навантаження на системи соціального забезпечення не збільшується через імміграцію

2.3. Оцінка ефективності політик та програм регулювання міграційних процесів в країнах ЄС

З самого початку засновники Європейського співтовариства розглядали свободу пересування по своїй території як незаперечну цінність і перевагу як для держав-членів, так і для окремих громадян. спочатку привілеєм користувалися економічно активні люди, але з часом вона поширилася на членів їх сімей, студентів, пенсіонерів. Громадяни країн ЄС можуть вільно пересуватися, працювати, навчатися в будь-якій з цих країн, користуватися повним спектром прав: від отримання пенсії або соціальної допомоги до зайняття посад на державній службі, які раніше були доступні тільки місцевим громадянам. Багато в чому саме тому число іноземців в ЄС становить 21,8 мільйона, або близько 5% населення. Водночас більшість з них - 13,3 мільйона-є громадянами інших країн ЄС. В інших країнах-членах проживає понад 3 мільйони румунів, понад 1,5

мільйона поляків, близько 1,4 мільйона італійців та близько мільйона португальців. [1]

На відміну від Внутрішньо європейської міграції, міграція з-за меж ЄС довгий час залишалася в компетенції окремих держав, політичні рішення в цій області носили рекомендаційний характер, і загальноєвропейські структури володіли мінімумом повноважень по відношенню до неї. Тільки з придбанням в 1999 році. в силу Амстердамського договору постало питання про формування спільної міграційної політики ЄС за кількома основними напрямками: залучення мігрантів з-за кордону, необхідних для розвитку економіки, протидія нелегальній міграції, сприяння інтеграції прибулих в суспільство, а також формування єдиної європейської системи надання притулку. Співпраця з країнами походження та транзиту мігрантів стала важливим компонентом міграційної політики ЄС.

Процес вироблення спільних підходів до регулювання міграційних процесів був досить тривалим і складним. Незважаючи на серйозні відмінності в позиціях держав-членів і труднощі їх узгодження, його успіх не слід недооцінювати. Були прийняті Шенгенський прикордонний кодекс (2006), Візовий кодекс ЄС (2011) та загальноєвропейське законодавство про умови в'їзду та перебування студентів, науковців, висококваліфікованих мігрантів, сезонних робітників та членів сімей мігрантів. Мігранти з третіх країн, які довгий час проживають в Європейському Союзі, багато в чому прирівняні в правах до громадян. Ряд директив ЄС спрямований на встановлення загальних стандартів прийому біженців та визначення країни, відповідальної за проведення процедур надання відповідного статусу. Існує загальне законодавство про повернення нелегальних мігрантів на батьківщину, санкції щодо нелегальних перевізників і роботодавців, які використовують працю нелегальних іммігрантів. Допомога у вирішенні міграційних проблем надається країнам-членам спеціалізованими європейськими агентствами-Європейським агентством з охорони зовнішніх кордонів (FRONTEX), створеним в 2005 році, і Європейським бюро підтримки надання притулку (EASO), яке діє з 2011 року.

Водночас події 2015-2016 років, що отримали назву міграційної кризи, продемонстрували серйозні проблеми в реалізації спільної міграційної політики ЄС та її низьку ефективність. В результаті світової фінансово-економічної кризи, "арабської весни", загострення ситуації в Лівії, війни в Сирії десятки тисяч біженців, в першу чергу з Близького Сходу і Африки, спробували дістатися до Європи. За допомогою транспортників вони вирушили в небезпечну подорож по Середземному морю від узбережжя Північної Африки до Мальти, Італії, Іспанії і від азіатського узбережжя до Греції. За оцінками Міжнародної організації з міграції, число загиблих на цих маршрутах в 2015 році склало 4054 людини, а в 2016 році досягло 5143 осіб [2]. У 2015 році 1,8 мільйона мігрантів були затримані на зовнішньому кордоні ЄС [3], а кількість клопотань про надання притулку перевищила 1,2 мільйона [4], що стало серйозною проблемою для управління міграцією та системи надання притулку в Європі.

У пошуках відповіді було прийнято європейський порядок денний з міграції та притулку (2015, оновлено у 2017 році) [5], який передбачає посилення захисту зовнішнього кордону ЄС та активізацію рятувальних операцій на морі, надання допомоги країнам-членам, які зазнали найбільших труднощів через прибуття біженців. біженців (зокрема, розвиток пунктів прийому біженців в Італії та Греції, переселення біженців з країн, де їх число найбільш велике, в інші країни-члени), співпраця з країнами походження з метою усунення причин появи біженців і країнами першого притулку з метою зміцнення їх потенціалу з прийому біженців, а також вдосконалення легальної міграційної політики.

Зусилля, спрямовані на вирішення міграційних проблем, принесли результати. Контроль на зовнішніх кордонах Європейського Союзу був відновлений, і нерегульований приплив мігрантів до Європи сповільнився. У 2019 році, в порівнянні з 2015 роком, кількість спроб незаконного перетину кордону ЄС скоротилася на 92%, а кількість мігрантів, виявлених в державах-членах в нерегульованому статусі, - на 70%. В умовах обмежень міжнародної мобільності, викликаних пандемією COVID-19, протягом січня-листопада 2020 року кількість спроб незаконного перетину кордону ЄС продовжувало

знижуватися і було на 10% менше, ніж за відповідний період попереднього року [6]. Але кількість клопотань про надання притулку, поданих іноземцями, залишалася значним і склало майже 700 тисяч в 2019 році, тобто це було лише вдвічі менше рекордного 2015 року. За попередніми даними, в 2020 році воно скоротилося більш ніж на третину в порівнянні з 2019 роком і склало близько 400 тисяч [7], що, однак, значно більше, ніж кількість затримань на кордоні (приблизно 150 тисяч). Це пов'язано з великою кількістю заяв, поданих громадянами країн, які користуються безвізовим в'їздом до ЄС (країни Західних Балкан, Молдова, Грузія, Україна та інші) і, як правило, не мають підстав для отримання міжнародного захисту, але суттєво завантажують європейську систему надання притулку.

Таким чином, міграційний тиск на Європу, а також серйозні проблеми управління міграцією продовжують існувати, і вдосконалення спільної міграційної політики, підвищення її ефективності та довіри до неї з боку громадян залишається актуальним завданням для Європейського Союзу. Це тим більш важливо, що повторення міграційних криз в майбутньому цілком ймовірно, тому ЄС гостро потребує довгострокової і універсальної міграційної стратегії. Наслідки кризи 2015-2016 років торкнулися не тільки сфери міграції, а й продемонстрували недостатній рівень політичної єдності держав-членів. Так, деякі з них відмовилися фінансувати рятувальні операції на морі, а країни Вишеградської групи виступили проти системи квот на переселення біженців на свою територію, аргументуючи це міркуваннями безпеки, незважаючи на рішення Суду ЄС про дійсність відповідного рішення Єврокомісії. Більш того, міграційна криза пов'язана з викликами фундаментальним європейським цінностям, які зосереджені на правах людини і, отже, праві шукати і отримувати притулок в зарубіжних країнах. Необхідно було подолати протиріччя між проявом гуманізму і обов'язком держав забезпечувати безпеку власних громадян, знайти справедливий баланс між ними. Пошук такого підходу виправданий і логічний на наднаціональному рівні, оскільки міграційні

проблеми не можуть бути вирішені окремими державами самостійно, а вимагають широкого міжнародного співробітництва.

Враховуючи досвід ЄС у пошуку компромісів, як це вже було зроблено щодо спільного ринку або спільної валюти, досягнення загальноприйнятих рішень щодо регулювання міграції та забезпечення взаємної відповідальності та солідарності держав-членів видається цілком реалістичним. Після тривалих консультацій з урядами, громадянським суспільством та соціальними партнерами. 23 Вересня 2020 року Європейська комісія представила Європейському парламенту та Раді ЄС нову редакцію Європейського пакту про міграцію та притулок [8], а також поправки до дев'яти ключових законодавчих актів у відповідній сфері. І це лише початок переговорного марафону. Дорожня карта з реалізації пакту, яка є додатком до нього, містить перелік ряду законодавчих актів, які необхідно розробити: від стратегії міграційної політики ЄС до нормативних актів і планів дій з конкретних питань. Представляючи ці документи, Комісар Європейської комісії з внутрішніх справ Ільва Йоханссон сказала: "міграція завжди була і завжди буде складовою частиною наших суспільств. Те, що ми пропонуємо сьогодні, дозволить вибудувати довгострокову міграційну політику, яка втілить європейські цінності в практичне управління" [9].

Пропоновані нововведення спрямовані на вирішення багатьох актуальних для функціонування ЄС проблем, які були виявлені міграційною кризою. Не головним з них є відсутність взаємної підтримки держав-членів, що призводить до невиправдано великого тягаря для прикордонних країн співтовариства, так званих країн першого в'їзду. Згідно з рішенням Ради ЄС про переселення осіб, які шукають захисту, з прикордонних країн, прийнятим під час міграційної кризи, очікувалося, що солідарність з ними буде добровільною, і інших форм підтримки, крім переселення, не було. Досвід реалізації цього рішення, а точніше, відмови деяких країн від його реалізації, показав, з одного боку, необхідність структурувати акції солідарності і забезпечити їх законодавчу базу, а з іншого - знайти прийнятні форми солідарності для всіх.

Наступна проблема пов'язана з функціонуванням системи житла. Незважаючи на спроби уніфікувати процедури міжнародного захисту, координація держав-членів при прийнятті рішень про надання статусу біженця і відмови в його наданні залишається недостатньою, що призводить до небажаної і фактично незаконної міграції осіб, які шукають притулку, по всьому ЄС в пошуках кращих варіантів. Країни застосовують різні процедури для ідентифікації прибувають на кордоні і виявлення осіб, які потребують міжнародного захисту, а також різні стандарти забезпечення захисту. Так, у 2019 році 93% прохачів притулку з Афганістану отримали позитивне рішення про надання захисту в Італії, в той час як в Угорщині - лише 2% [6].

Криза також виявила серйозні недоліки в системі повернення мігрантів, у яких немає підстав для перебування в ЄС, на батьківщину. Підраховано, що в 2019 році не більше третини рішень, прийнятих відповідними органами держав-членів, були завершені поверненням (примусовим або добровільним) [10]. Лише близько 15% з них супроводжувалися запитами до країн походження відповідно до угод про реадмісію. Отже, співпраця з третіми країнами є вкрай недостатньою. У той же час, на думку експертів, слабо використовуються можливості програм зі сприяння добровільному поверненню нелегальних іммігрантів та їх реінтеграції після повернення, що є найменш болючим і найбільш прийнятним рішенням як для мігрантів, так і для країн їх походження.

Питання прикордонного контролю також залишається проблематичним. У той час як держави-члени зобов'язані забезпечувати захист зовнішнього кордону ЄС, вони також повинні поважати права людини на отримання притулку і дотримуватися основний принцип захисту біженців, який полягає в недопуску людини в країну, де йому або їй загрожує небезпека. Відсутність чітких процедур найбільш яскраво проявляється при визначенні долі тих мігрантів, які в'їжджають в Європу в результаті рятувальних і пошукових операцій на морі, оскільки до них неможливо застосувати звичайну процедуру прикордонного контролю. Ще однією проблемою є відсутність механізму ефективного реагування на кризові ситуації. Криза 2015 року довела необхідність бути

готовим до дій перед лицем форс-мажорних обставин, коли звичайні законодавчі механізми надання притулку виявляються непридатними. Також пандемія COVID-19 підтвердила необхідність гнучкості міграційного законодавства, оскільки в умовах карантину європейським країнам довелося приймати екстраординарні рішення про продовження перебування іноземців, амністію порушників правил перебування та забезпечення їх доступу до медичних та інших соціальних послуг. Це сталося не тільки з гуманітарних міркувань, а й через необхідність забезпечити сфери, які особливо важливі для життя суспільства. Підраховано, що мігранти становлять 13% їхніх працівників, а за деякими спеціальностями (прибиральниці, медсестри, будівельники, шахтарі) їх частка сягає третини [11].

Нові законодавчі ініціативи в цілому відповідають традиційним напрямкам міграційної політики ЄС, які полягають у запобіганні нелегальній міграції, захисту біженців та регулюванні легальної міграції в інтересах країн ЄС. Новизною є відмова від ситуаційного реагування на користь системного стратегічного підходу до управління міграцією.

"Пакт про міграцію та надання притулку", запропонований Європейською комісією, спрямований на покращення та забезпечення належного функціонування європейської системи надання притулку. Перш за все, мова йде про більш ефективні процедури визначення статусу прибулих. Передбачається, що всі нелегальні мігранти, затримані на кордонах ЄС, врятовані під час операцій на морі або виявлені на території держав-членів, будуть проходити ідентифікацію особи, перевірку безпеки і медичне тестування максимум протягом п'яти днів. Біометрична інформація про них буде внесена в базу даних Eurodac, яка буде оновлена. Серед прибулих будуть виявлені люди, які потребують міжнародного захисту, і відправлені на короткострокову, тобто безпосередньо на кордоні (може тривати не більше 12 тижнів), або звичайну процедуру надання статусу біженця. Однак процедура на кордоні не поширюватиметься на дітей без супроводу та сім'ї з дітьми віком до 12 років. Замість так званої кваліфікаційної директиви, яка містить критерії надання

притулку, були розроблені нормативні акти, де вони трансформовані в обов'язкові правила. Обсяг прав біженців також повинен стати обов'язковим, наприклад, щодо терміну дії посвідки на проживання та доступу до соціальних допомог. Це забезпечує підвищені стимули для інтеграції користувачів системи безпеки. Зокрема, пропонується надати визнаним біженцям права постійних жителів ЄС не після закінчення 5, а після закінчення 3 років проживання, щоб надати їм можливість вільно пересуватися і працювати по всій спільноті.

Директива про умови прийому біженців, які повинні бути однаковими у всіх країнах-членах, також зазнає змін. Однак претенденти на захист зможуть скористатися всіма видами підтримки тільки в тій країні, де проводиться процедура визначення їх статусу, що повинно захистити їх від переїзду з однієї країни в іншу. Шукачі притулку повинні мати право на працевлаштування не пізніше ніж через шість місяців після реєстрації заявки, а діти повинні реалізувати своє право на освіту протягом двох місяців після прибуття. Держави-члени також повинні будуть розробити Плани дій на випадок непередбачених обставин, щоб забезпечити прийом біженців у разі масового припливу. Буде створено повноцінне Європейське агентство з надання притулку для надання допомоги державам-членам у впровадженні процедур захисту, і буде введена постійна система розселення біженців, хоча рішення про кількість переміщених осіб залишиться за національними урядами. Нова версія Директиви ЄС про повернення передбачає процедури для швидкого повернення осіб, які шукають притулку, яким відмовлено в захисті на кордоні, більш ефективні правила прийняття рішення про повернення, нові варіанти фінансової та матеріальної підтримки добровільного повернення, можливість затримання незаконних мігрантів, які можуть становити загрозу безпеці на термін до трьох місяців і т. д.

Оскільки значна частина мігрантів з неврегульованим статусом в Європі є прохачами притулку, яким було відмовлено в ньому, пропонується узгодити процедури надання притулку і рішення про повернення і приймати відповідні рішення одночасно, одним актом. Також пропонується об'єднати процедуру

оскарження такого рішення. Більш того, апеляції на відмови в наданні притулку і рішення про висилку, які будуть прийматися на кордоні, будуть оскаржені тільки в одній інстанції, і в ході процедури оскарження особа, яка шукає притулку, не матиме права залишатися в ЄС. З метою уніфікації національних процедур повернення пропонується ввести посаду Європейського координатора з мережею представників в окремих країнах. Пропозиції Європейської Комісії також стосуються змін до центральноєвропейської системи надання притулку, але активно критикуваної Дублінської системи визначення країни, відповідальної за розгляд заяви прохача притулку. Зараз це в основному Країна першого в'їзду. Однак, якщо пропозиції Європейської комісії будуть схвалені, це також може бути країна, де проживає брат або сестра, члени сім'ї заявника на захист або Країна, де він навчався або працював.

Якою б ефективною не була система, їй потрібен алгоритм дій в кризових умовах. У зв'язку з цим Європейська комісія запропонувала прийняти спеціальне регулювання в надзвичайних ситуаціях, включаючи процедуру надання захисту певним групам осіб, які шукають притулку, в разі їх масового прибуття через військовий конфлікт або інших загроз на їхній батьківщині. Відповідний статус присвоюється на термін до одного року, протягом якого можна буде організувати стандартну процедуру індивідуального розгляду заявок. Особлива увага приділяється охороні зовнішнього кордону. Постійний Європейський корпус охорони кордонів і моря, який буде розгорнутий в 2021 році, може надавати допомогу національним силам там, де це необхідно. Операції по боротьбі з незаконним ввезенням мігрантів, виявленню торговців людьми і порятунку їх жертв на морі залишаються важливою областю посиленних спільних дій. Наступним напрямком вдосконалення міграційної політики Європейського Союзу є зміцнення солідарності держав-членів, що є не лише політичним гаслом, а й зобов'язанням, викладеним у договорі про діяльність Європейського Союзу. Кожна країна повинна брати участь у наданні підтримки державам, які стикаються з найбільшими проблемами у зв'язку з прибуттям біженців, а також у забезпеченні виконання гуманітарних зобов'язань ЄС. Враховуючи серйозні

суперечності в поглядах на шляхи протидії міграційній кризі, найбільш яскраво проявляється ставлення країн-учасниць до рішення Європейської Комісії про розселення біженців всередині Європи, і пропонується гнучка, але обов'язкова система солідарності. Його форми різноманітні: спосіб, яким країна допомагає іншим державам-членам у складних міграційних ситуаціях, обирається національним урядом. Можна фінансувати розміщення прохачів притулку з країн, які є найбільшими для інших країн ЄС, організовувати повернення тих, кому було відмовлено в захисті, на батьківщину, брати участь в рятувальних операціях на морі, допомагати третім країнам скорочувати міграційні потоки зі своєї території і т.д. країни, які відчувають найбільшу міграцію вони також можуть отримати допомогу в розвитку інфраструктури прийому біженців шляхом ознайомлення персоналу з процедурами визначення статусу прибувають. Розмір зобов'язань розраховується виходячи з чисельності населення і валового внутрішнього продукту країни-члена, а також кількості прохачів притулку в процедурі визначення статусу на її території.

Важливою складовою нової міграційної політики Європейського Союзу є співпраця з третіми країнами, з яких люди намагаються потрапити до Європи. Країнам Походження надається допомога з метою поліпшення якості їх життя і впливу на причини міграції. Водночас розвиватиметься співпраця з країнами походження та транзиту для запобігання незаконній міграції, повторного прийому та реінтеграції мігрантів, що повертаються.

Розширення можливостей легальної міграції в Європу є ключовим елементом запобігання міграційних криз. І в майбутньому запрацює механізм переміщення осіб, які потребують міжнародного захисту, в європейські країни, які знаходяться в найбільш вразливому становищі. Це розглядається як засіб запобігання спробам дістатися до Європи небезпечними для життя морськими шляхами, а також як знак солідарності з сусідніми країнами, які першими приймають біженців. Цей крок підтримується бюджетом ЄС, а фінансування у формі приватного або корпоративного спонсорства також використовується у партнерстві з громадянським суспільством.

У той же час потреба ЄС в додаткових людських ресурсах з-за кордону залишається актуальною для економічного розвитку і заповнення прогалин на ринку праці, перш за все в галузі охорони здоров'я, догляду за дітьми, сільського господарства і т.д. також підтверджується, що ЄС програє в конкуренції за таланти. У зв'язку з цим пропонується вдосконалити законодавство про "блакитні карти", тобто дозволи на проживання та працевлаштування, що видаються висококваліфікованим фахівцям, спростити процедури їх реєстрації та розширити права власників. Таким чином, іноземці, які користуються міжнародним захистом в ЄС, зможуть отримати доступ до "блакитних карт". Планується розширити гарантії прав мігрантів, які є довгостроковими жителями країн ЄС, зокрема щодо переселення і працевлаштування по всій спільноті, розробити загальні правила прийому і працевлаштування для трудящих-мігрантів, а також удосконалити директиву про єдиний документ, який видається громадянам третіх країн і одночасно видається дозвіл як на перебування, так і на працевлаштування. Крім того, планується створити загальноєвропейську платформу для найму співробітників з третіх країн, щоб з'єднати іноземців та європейських роботодавців, які хочуть приїхати на роботу в ЄС.

Новою пропозицією Європейської Комісії є "партнерство талантів", спрямоване на розвиток співпраці в області мобільності населення з третіми країнами, в першу чергу зі Східним партнерством, Західними Балканами та Африкою. Він передбачає розробку політичних інструментів та спеціального фінансування для задоволення потреб ЄС у робочій силі та стратегічне залучення країн-партнерів до співробітництва в галузі міграції, яке відбуватиметься за участю міністерств праці та освіти країн-членів, роботодавців та соціальних партнерів, а також діаспор країн-членів ЄС. країни-партнери. Планується об'єднати пряму підтримку міжнародної мобільності громадян третіх країн для працевлаштування або навчання в ЄС за допомогою країн їх походження в підвищенні потенціалу ринку праці, освіти та професійній підготовці, реінтеграції повертаються мігрантів і мобілізації діаспор.

Ініціативи щодо інтеграції прибулих і громадян іммігрантського походження в суспільства країн ЄС також включені в сферу сприяння легальній міграції. Інтеграція мігрантів розглядається в більш широкому контексті соціальної інтеграції, але відіграє ключову роль у відповідному порядку денному. Хоча відповідальність за інтеграцію лежить в основному на національних урядах, а місцева влада відіграє вирішальну роль в організації цього процесу, існує мережа для спілкування та обміну досвідом на загальноєвропейському рівні, ряд ініціатив щодо співпраці між містами та громадами, підприємцями, профспілками та громадянським суспільством, який планується продовжувати розвивати. У листопаді 2020 року Європейська комісія опублікувала План дій щодо інтеграції та інклюзивності на 2021-2024 роки. Важливо, що в його підготовці взяла участь неофіційна експертна група, створена Європейською Комісією для вивчення думок мігрантів. Очікується, що в майбутньому група надаватиме консультації та експертні оцінки з будь-яких інших питань в області міграції та притулку.

Таким чином, новий підхід ЄС до управління міграцією характеризується комплексним підходом, що поєднує політику в області міграції, надання притулку, інтеграції, управління кордонами, боротьби з нелегальною міграцією і заохочення імміграції фахівців, необхідних для європейського ринку праці, оскільки загальний успіх управління міграцією залежить від прогресу у всіх його аспектах. район. Вона включає в себе внутрішні і зовнішні аспекти міграційної політики, тобто співпраця з країнами походження і транзиту має здійснюватися як на національному, так і на загальноєвропейському рівні.

Хоча основні складові міграційної політики залишаються незмінними, очевидна спроба знизити напруження політичних дискусій навколо міграційних питань, задовольнити претензії країн, незадоволених рішеннями європейських структур в цій області, шляхом посилення уваги до охорони кордонів і вдосконалення процедур повернення мігрантів, які не мають права на перебування в ЄС, на свою батьківщину. Про пошук компромісу свідчить також

пропозиція про більшу гнучкість у прояві солідарності з країнами, на які чиниться найбільший міграційний тиск, Про запровадження різних його форм.

Коментуючи пропозиції Європейської комісії, експерти підкреслили, що пакт жодним чином не вплине на ключові причини міграційних переміщень, а отже, не знизить міграційний тиск на Європу [13]. Це цілком справедливо і щодо перспектив міграції українців. На тлі погіршення економічної ситуації в країні, викликаного пандемією COVID-19, міграційні настрої її населення не знижуються, трудова міграція за кордон не припиняється, але через карантинні обмеження її складніше реалізувати. З початком карантину навесні 2020 року, за оцінками, 300-400 тисяч людей повернулися на батьківщину. співробітники, які стикалися з серйозними труднощами в пошуку роботи на батьківщині і в основному намагалися виїхати в країни працевлаштування при першій можливості. Так, згідно з опитуванням українців, які працювали в Польщі до карантину, проведеним у липні 2020 року компанією Otto Werk Force, третина з них не змогли знайти роботу вдома, 15% взагалі її не шукали, а 70% заявили, що хочуть повернутися на роботу за кордон у 2020 році. найближче майбутнє [14]. Інтенсивність міграційного потоку залежить не тільки від факторів переміщення в країні походження, а й від політики залучення мігрантів в країнах призначення. Хоча європейська економіка постраждала від кризи, економічна активність там поступово відновлюється, а потреба в робочій силі зростає. У Польщі, основній країні працевлаштування українців, незважаючи на повернення значної кількості поляків з-за кордону і, відповідно, зрослу конкуренцію на ринку праці, брак робітників відчують такі галузі, як харчова промисловість, логістика, деревообробка, будівництво, сільське господарство [15]. Згідно з недавнім дослідженням, проведеним польською компанією EWL спільно з центром Східної Європи Варшавського університету, майже 40% іноземців в Польщі були змушені змінити роботу в результаті кризи, 32,3% — сферу працевлаштування, і близько 30% — переїхати в інший населений пункт. Однак загалом (92% тих, хто залишився в країні, незважаючи на пандемію, і 89% тих, хто прибув під час карантину) мігранти задоволені своєю роботою та перебуванням у країні [16].

ВИСНОВКИ

Підхід до міграції в Європейському Союзі варіюється в залежності від конкретних умов в кожній країні з урахуванням можливостей інтеграції імміграційних потоків. У Європейському Союзі іммігранти молодші та мають вищий рівень освіти порівняно з населенням країни, більш мотивовані, вони переїжджають, щоб заробляти більше, отримувати значущі у перших країнах світу освіти і більш продуктивні в країні перебування порівняно з країною походження (в результаті знань, технологій, розвитку в цілому та їх бажання досягти успіху).

Проведення міграційної політики Європейським Союзом було об'єктивною потребою задля вирішення демографічної проблеми в державах-членах. Протягом більше 20-ти років відбувається становлення сталого механізму управління міграційними процесами, однак на сьогодні наявні недоліки організаційного та правового унормування, неузгодженість між діями держав в пошуку консенсусу з міграційного регулювання, що спровокувало міграційну кризу, що, у свою чергу, вплинуло на єдність Європейського Союзу як демократичного проекту, втрата довіри з боку населення, неспроможність еліти вирішення негативних наслідків на ліберальних засадах. Було укладено ряд угод і декларацій, спрямованих на регулювання міграційних процесів і управління ними. Ключовим моментом у формуванні нормативного регулювання міграційних процесів в ЄС стало підписання Договору про заснування Європейського Союзу (маастрихтська угода), згідно з положеннями якого було встановлено, що будь-який громадянин держави-члена є громадянином ЄС, що передбачає можливість вільного пересування і вибір місця проживання по всій території Європейського Союзу. Після цього звичайно зросла хвиля мігрантів, і державами членами була підписана угода що дозволяла легко контролювати такі хвилі звичайний обмін інформацією про біженців. Крім

того, через війну велика кількість біженців так чи інакше навантажує систему ще більше, не кажучи про те, що сама війна негативно впливає на економіку ЄС, і доки вона не закінчиться, проблеми будуть не тільки економічного характеру, а й демографічного. Проте повністю позбавитися проблем незаконної імміграції навіть після закінчення війни відразу не вийде. Навпаки це може викликати тільки ще більшу хвилю, через те, що Україні ще довгий час доведеться встановлюватися навіть якщо все закінчиться прямо зараз, а з кожним місяцем необхідний час для відновлення буде зростати, що неймовірно негативно впливає на бажання людей залишатися в цій країні. тим більше їхати в неї з якоїсь іншої. Найжахливіше коли балансу не дотримується і незаконна імміграція йде тільки в один бік.

За даними ООН Європа має найбільший рівень мігрантів, і до війни нараховувала 44% від всього населення, головними причинами такої кількості мігрантів є бідність в окремих країнах, а також нинішня війна в Україні що так само піднімає рівень мігрантів. А так як люди що мігрують з бідних країн не мають освіти, з'являється велика кількість дешевої робочої сили, просто є і мігранти що бажають отримати освіту в країні в яку мігрували, і навчаються набагато краще ніж корінні жителі країни, тому компанії будуть адаптувати своє виробництво до наявних навичок, і в результаті виручка може збільшитися.

Процес вироблення спільних підходів до регулювання міграційних процесів був досить тривалим і складним. Незважаючи на серйозні відмінності в позиціях держав-членів і труднощі їх узгодження, його успіх не слід недооцінювати. Після події, що отримала назву міграційної кризи, у пошуках відповіді на неефективну міграційну політику було прийнято європейський порядок денний з міграції та притулку який передбачає посилення захисту зовнішнього кордону ЄС та активізацію рятувальних операцій на морі, надання допомоги країнам-членам, які зазнали найбільших труднощів через прибуття біженців. В результаті у 2016 року, зусилля, спрямовані на вирішення міграційних проблем, принесли результати. Контроль на зовнішніх кордонах Європейського Союзу був відновлений, і нерегульований приплив мігрантів до

Європи сповільнився. COVID-19 міграційною кризою, що дала зрозуміти що світове суспільство не готове до масштабних кризових ситуацій. Після цього стало зрозуміло що потрібен алгоритм дій в таких умовах. Тож, сфера міграційної політики потребує реформування та впровадження нових засад/підходів до вирішення явища нелегальної міграції. Пріоритетними шляхами подальшого розвитку також можна виділити наступні варіанти: 1) створення єдиної системи притулку на рівні ЄС; 2) посилення допомоги тим державам-членам, які зазнають найбільш негативних наслідків від міграційних процесів; 3) забезпечення посилення охорони зовнішнього кордону ЄС та боротьби зі злочинними організаціями, які нелегально переправляють мігрантів у держави-члени ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Ніколаєвський В.М., Прохоренко Н.Є. Теоретико-методологічні засади вивчення міграції населення Вісник міжнародного слов'янського університету. 2009. Т. 12. № 1. С. 34–39.
- 2 Massey D.S. Patterns and Processes of International Migration in the 21st Century. USA : University of Pennsylvania, 2003. 42 p.
- 3 Guardia N.D. Labour Migration Patterns in Europe: Recent Trends, Future Challenges European Commission. Directorate General for Economic and Financial Affairs. 2006. № 256. 52 p
- 4 Koslowski R. European Union Migration Regime. Oxford: Oxford Univ. press, 2007. 425 p
- 5 Migration, Employment and Labour Market Integration Policies in the European Union URL: <http://labourmigration.eu/research>. (дата звернення 12.03.23)
- 6 Geddes A. The Politic of Migration and Immigration in Europe L., 2006. 346 p.
- 7 Indicators of immigrant integration. A pilot study Labour market policy URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_market_policy. (дата звернення 12.03.23)
- 8 Population and Migration in the European Union. Ed.by P.Rees. J.Stillwell, A.Convey, M.Kupiszewski. Chichester: John Wiley and Sons. 1996. p.313.
- 9 Європейський Союз : політика, економіка, право : Навч. посібник. За ред. Н. В. Антонюк, М. М. Микієвича. Львів. 2005. 532 с.
- 10 Шамраєва В. М. Основні етапи формування спільної міграційної політики ЄС. URL: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/tppd/2009-1/zmist/R_2/Shamraeva.pdf
- 11 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A Common Immigration Policy for Europe: Principles, actions and tools (COM(2008) 359 final). URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0359:FIN:EN:PDF>

- 12 Council of the European Union, European Pact on Immigration and Asylum. URL: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st13/st13440.en08.pdf>
- 13 Малиновська О. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія. Київ: НІСД. 2018. 472 с.
- 14 Проценко О. Міграційна політика Європейського Союзу. Підприємництво, господарство і право. № 11. 2020. С. 302-306. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/52.pdf>
- 15 Regulation (EU) № 492/2011 on freedom of movement of workers. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32011R0492> (дата звернення: 14.03.2023).
- 16 Кримова М.О. Інтеграція мігрантів як інструмент функціонування ринку міграційних послуг країн ЄС. Економіка і організація управління. № 2 (34). 2019. С. 56-64
- 17 Директива 2004/38/ЕС Европейского парламента и Совета от 29 апреля 2004 г. URL: <https://eulaw.edu.ru/spisok-dokumentov-po-pravu-evropejskogo-soyuzadokumenty-o-pravah-cheloveka-i-grazhdanina/normativnye-akty-osvobode-peredvizheniya-tovarov-lits-i-uslug/direktiva-2004-38-es-evropejskogo-parlamenta-i-soveta-ot-29-aprelya2004-g/> (дата звернення: 15.03.2023).
- 18 Council Directive 2003/109/EC of 25 November 2003 concerning the status of third-country nationals who are long-term residents URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32003L0109> (дата звернення: 15.03.2023).
- 19 Council Directive 2003/86/EC of 22 September 2003 on the right to family reunification. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32003L0086> (дата звернення: 15.03.2023).
- 20 Schengen Information System. Information from Migration and HomeAffairs of European Commission. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen-information-system_en

- 21 Vedsted-Hansen Jens. New Asylum Countries? Migration Control and Refugee Protection in an Enlarged European Union. Jens Vedsted-Hansen. London. 2002. 432 p.
- 22 Мушак Н. Б. Концепція «безпечної третьої країни» у праві Європейського союзу. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 134. 2018. С. 90-98 17.
- 23 Council Directive 2005/85/EC of 1 December 2005 on minimum standards on procedure in Member States for granting and withdrawing refugee status. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32005L0085> (дата звернення: 15.03.2023).
- 24 Офіційний сайт Євростату (база даних). URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 15.03.2023).
- 25 Солодько А., Фітисова А. Міграційна криза в ЄС: статистика та аналіз політики. Довідкова інформація офіційного сайту Аналітичного центру CEDOS. URL: <https://www.cedos.org.ua/uk/articles/mihratsiina-kryza-v-yesstatystyka-ta-analiz-polityky>
- 26 Collett E. Facing 2020: Developing a New European Agenda for Immigration and Asylum Policy/ – Migration Policy Institute. 2013. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwit8vLMz7DvAhUF6RoKHZbyDokQFjAAegQIAhAD&url=https%3A%2F%2Fwww.migrationpolicy.org%2Fpubs%2FMPIEurope-Facing2020.pdf&usg=AOvVaw07ux_8BH6OWGEvej7eVfOe
- 27 Bauer T., Zimmermann K. Causes of international migration: A survey. Crossing Borders. Routledge. 2018. P. 111–144.
- 28 Borjas G. J. Native internal migration and the labor market impact of immigration. Journal of Human resources. № 41.2. 2006. P. 221–258
- 29 Brenke K. Distribution of refugees very uneven among EU member states-even when accounting for economic strength and total population. DIW Economic Bulletin. № 5.39. 2015. P. 511–523. 4. Вербовий М. Засади й перспективи

- міграційної політики ЄС та України. Українознавчий альманах. № 7. 2012. С. 89–92.
- 30 Відякіна М. М. Міграційно-візова складова співробітництва України з ЄС в умовах економічної інтеграції. Актуальні проблеми міжнародних відносин. № 119 (2). 2014. Р. 84–92
 - 31 Малиновська О. А. Міграційна політика Європейського союзу: виклики та уроки для України. Київ : НІСД. 2014. С. 48.
 - 32 Стаканов Р. Д. Регулювання міжнародної трудової міграції на регіональному та глобальному рівнях. Економіка та суспільство. 2016. С. 77.
 - 33 Пріб К. А., Гуткевич С. О. Чинники міжнародних міграційних процесів. Ринок праці та зайнятість населення. 2016. № 2. С. 12–17
 - 34 Андрейко В. І. Розвиток міграційних процесів в Європі та Україна. Науковий вісник Ужгородського університету. 2019. Серія: Історія 2 (41). С. 134–142. URL: <http://visnyk-ist.uzhnu.edu.ua/article/view/185419>.
 - 35 McAuliffe M., Triandafyllidou A. World Migration Report 2022. International Organization for Migration (IOM), Geneva. 2021. URL: <file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8F/Downloads/WMR-2022.pdf>.
 - 36 Події Україна. UA.NEWS. URL: <https://ua.news/ua/v-uryadi-pidrahuvali-kilkist-zrujnovanih-okupantami-budinkiv-vukrayini>.
 - 37 Кількість біженців з України. Аналітичний портал: слово і діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/16/novyna/svit/oon-pidraxuvaly-skilky-bizhencziv-uzhe-povernulosya-ukrayinu>.
 - 38 Migration and migrant population statistics. *Statistics Explained*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (дата звернення: 10.02.2023).
 - 39 Number of recorded deaths of migrants in the Mediterranean Sea from 2014 to 2020. URL: <https://www.statista.com/statistics/1082077/deaths-of-migrants-in-the-mediterranean-sea/> (дата звернення: 10.02.2023).

- 40 FRONTEX Risk Analysis for 2016. URL: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annula_Risk_Analysis_2016.pdf (дата звернення: 10.02.2023).
- 41 Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex-annual aggregated data (rounded). URL: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en (дата звернення: 10.02.2023).
- 42 A European Agenda on Migration. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf (дата звернення: 10.02.2023).
- 43 Statistics on migration to Europe. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_en (дата звернення: 10.02.2023).
- 44 Latest Asylum Trends. URL: <https://www.easo.europa.eu/latest-asylum-trends> (дата звернення: 10.02.2023).
- 45 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on a New Pact on Migration and Asylum COM/2020/609 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1601287338054&uri=COM%3A2020%3A609%3AFIN> (дата звернення: 10.02.2023).
- 46 New Pact on Migration and Asylum. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1706 (дата звернення: 10.02.2023).
- 47 McAuliffe M., Triandafyllidou A. (2021) World Migration Report 2022. International Organization for Migration (IOM), Geneva. 2021. Available at: <file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8F/Downloads/WMR-2022.pdf>.

- 48 Main Science and Technology Indicators [Электронный ресурс].-Режим доступа:
https://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?Datasetcode=MSTI_PUB&lang=en
- 49 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/population-demography>
- 50 McAuliffe M., Triandafyllidou A. (2021) World Migration Report 2022. International Organization for Migration (IOM), Geneva. 2021. Available at:
<file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8F/Downloads/WMR-2022.pdf>.

КОРОТКИЙ ЗВІТ ПОДІБНОСТІ

Имя пользователя: Європейської економіки і бізнесу Гончарова Анаста...	ID проверки: 1015160797
Дата проверки: 21.05.2023 16:57:22 CEST	Тип проверки: Doc vs Internet + Library
Дата отчета: 21.05.2023 16:59:03 CEST	ID пользователя: 100005726

Название файла: КБР Дрезналь ME-405 (3)

Количество страниц: 64 Количество слов: 15263 Количество символов: 113228 Размер файла: 169.69 KB ID файла: 1014841013

29.2%

Совпадения

Наибольшее совпадение: 11.8% с Интернет-источником (http://www.lsej.org.ua/4_2021/79.pdf)

24.5% Источники из Интернета	238	Страница 66
------------------------------	-----	-------------

15.3% Источники из Библиотеки	581	Страница 69
-------------------------------	-----	-------------

0% Цитат

Исключение цитат выключено

Исключение списка библиографических ссылок выключено

0% Исключений

Нет исключенных источников

Модификации

Обнаружены модификации текста. Подробная информация доступна в онлайн-отчете.

Замененные символы	1
--------------------	---